

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Інтернет-
підтримка

С. О. Скворцова,
О. В. Онопрієнко

НОВА
УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

2
КЛАС

Спостерігаю

Міркую

Розв'язую

Математика

Навчальний зошит

Частина 1

УДК 51:37.016(076)
С42

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
комісією з педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради
з питань освіти Міністерства освіти і науки України
(лист Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України
від 05.04.2019 р. № 22.1/12-Г-178)

Рецензенти:

Н. П. Листопад, науковий співробітник відділу початкової освіти
Інституту педагогіки НАПН України;
О. Б. Колесник, учитель початкових класів Харківської гімназії № 12
Харківської міської ради Харківської області

Скворцова С. О.

С42 Математика. 2 клас. Навчальний зошит : У 4 ч. Ч. 1 / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. — Харків : Вид-во «Ранок», 2019. — 64 с. : іл. + Додаток «Працюю самостійно 1» (24 с.) + Кольорова вкладка (1 арк.).

ISBN 978-617-09-5440-4

Посібник складений відповідно до Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко, і є складовою навчально-методичного комплексу з математики для 2 класу авторів С. О. Скворцової, О. В. Онопрієнко. До комплексу входять: навчальний зошит у 4 частинах із додатком «Працюю самостійно» для самостійної роботи учнів, посібник «Моніторинг навчальних досягнень», збірник завдань для формування оцінювання, розробки уроків.

Видання складається з чотирьох частин, кожна з яких містить тексти правил; зразки міркувань; завдання на актуалізацію опорних знань, створення проблемної ситуації та її розв'язання, первинне закріплення, формування вмінь і навичок, неперервне повторення. Навчальний матеріал поданий у цікавій та доступній формі з урахуванням психологічних особливостей сучасних другокласників.

Призначено для учнів 2 класу закладів загальної середньої освіти і вчителів початкових класів.

УДК 51:37.016(076)

Для активації інтернет-підтримки:

1. Увійдіть на сайт interactive.ranok.com.ua
2. Зареєструйтеся, натиснувши кнопку «Зареєструватися».
3. Під час реєстрації оберіть статус «Вчитель».
4. На головній сторінці в поле для введення скретч-коду введіть код 817057.
5. Натисніть кнопку «ОК» та завантажте матеріали.

Служба технічної підтримки:

тел. (057) 719-48-65,
(098) 037-54-68

(понеділок — п'ятниця
з 10.00 до 18.00)

E-mail: e-ranok@ranok.com.ua

**Разом дбаємо
про екологію та здоров'я**

ISBN 978-617-09-5440-4 (ч. 1)

ISBN 978-617-09-5441-1 (ч. 2)

ISBN 978-617-09-5443-5 (ч. 3)

ISBN 978-617-09-5442-8 (ч. 4)

© Скворцова С. О., Онопрієнко О. В., 2019

© Ширяєв Д. В., ілюстрації, 2019

© ТОВ Видавництво «Ранок», 2019

Дорогі друзі!

Вітаємо вас із початком навчального року! Ми пишаємося вашими успіхами та досягненнями у вивченні такої важливої науки, як математика. Сподіваємось, що ви вже застосовуєте у своєму житті набуті математичні знання та вміння. Чи добре це у вас виходить? Проте існує ще безліч питань, на які можна відповісти за допомогою математики. Тож продовжимо шлях сходінками математичної науки!

Бажаємо успіхів!

Ваші друзі й помічники — автори зошита

У посібнику використано такі позначки:

— досліді

— візьми до уваги

— випробуй себе

— попрацюй із числами та кружками

— попрацюй із геометричними фігурами

— попрацюй із картками з числами

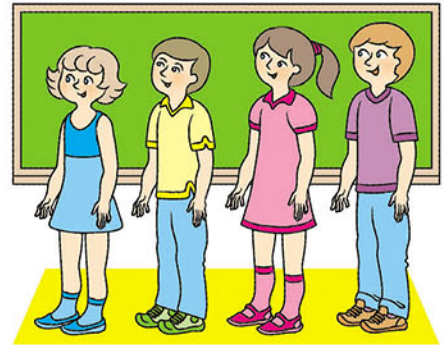

— попрацюй з арифметичними штангами

▶▶ ПОВТОРЮЄМО НУМЕРАЦІЮ ЧИСЕЛ ПЕРШОЇ СОТНІ

1

Вишикуйтесь у класі за зростом. Полічи учнів у своєму класі. Хто стоїть першим? Хто другим? Полічи парти в своєму класі. Полічи книжки на вчительському столі.

Числа, які використовують у лічбі, називають **натуральними**.

Наведи приклади натуральних чисел. Як ти вважаєш, чи є нуль натуральним числом?

Натуральні числа утворюють **натуральний ряд чисел**: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, ... **Найменшим** у цьому ряді є **число 1**, **найбільшого** числа в ряді **не існує**. Цей ряд побудований так, що кожне наступне число на одиницю більше за попереднє.

2

Прочитай кожний ряд чисел. Зміни числові ряди так, щоб одержати відрізки натурального ряду чисел.

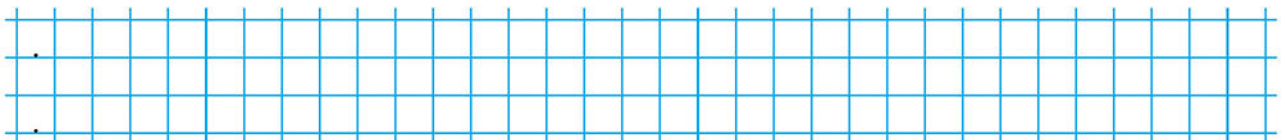
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	3	4	5	6	8	9	10	11	13	14	15	16	

3

Попрацюй із математичними матеріалами. Проілюструй намистинками числа. Розбий множину чисел на дві підмножини. За якою ознакою це можна зробити?

22, 4, 75, 12, 0, 8, 35, 3, 99

2

- **Натуральні числа**
- **Натуральний ряд чисел**
- **Відрізок натурального ряду чисел**

➤ Числа, які записують однією цифрою, — **одноцифрові**;
числа, які записують двома цифрами, — **двоцифрові**.

4 Запиши числа: двадцять п'ять, п'ятнадцять, шістдесят чотири, чотирнадцять, шістнадцять, сорок, тридцять дев'ять. Підкресли однією рисою одиниці, а двома — десятки.

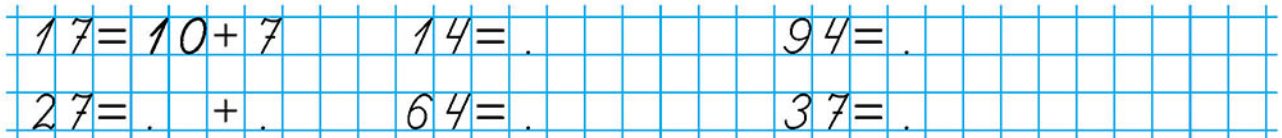
5 Іринка записала числа за допомогою цифр 7 і 3. Згадайся, як вона міркувала.

➤ У записі двоцифрового числа цифра справа означає **одиниці**, цифра зліва — **десятки**.

6 Заміни число сумою розрядних доданків.

7 Запиши склад числа 9. Доповни числа до 9.

9	5	1	8	4
	3	7	6	2

$6 + . = 9$	$4 + . = 9$
$. + 2 = 9$	$. + 8 = 9$
$1 + . = 9$	$5 + . = 9$

»» ПОРІВНЮЄМО ЧИСЛА

1 Попрацюй із математичними матеріалами.

2 Перевір роботу учнів, які намагались записати відрізки натурального ряду чисел. Якщо є помилки, то поясни, як їх виправити.

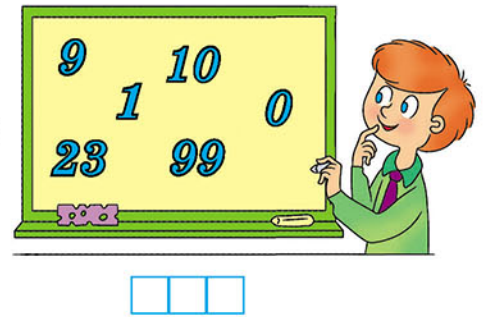
0, 1, 2, 3, 4, 5

9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

3 Сашко виконав майже всі з поданих нижче завдань і записав відповіді на дошці. Відшукай його розв'язки. Допоможи Сашкові виконати останнє завдання.

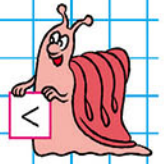
Сашко мав записати:

- 1) двоцифрове число;
- 2) одноцифрове число;
- 3) найменше натуральне одноцифрове число;
- 4) найменше двоцифрове число;
- 5) найбільше одноцифрове число;
- 6) найбільше двоцифрове число;
- 7) найменше трицифрове число.

4 Порівняй числа за їх місцем у натуральному ряді. Як можна міркувати інакше?

5 ○ 9	18 ○ 22	4 ○ 14	76 ○ 74
16 ○ 12	36 ○ 30	36 ○ 3	53 ○ 35
74 ○ 69	42 ○ 44	8 ○ 10	29 ○ 23

Порозрядне порівняння

1. **Порівнюю числа десятків:** більше те число, в якому десятків більше; менше те, в якому десятків менше.
2. Якщо десятків порівну, то **порівнюю числа одиниць:** більше те число, в якому одиниць більше; менше те, в якому одиниць менше.

► **Способи порівняння чисел:
за місцем у натуральному ряді;
порозрядне порівняння**

5 Порівняй числа. Розглянь числа останнього рядка. Що спільного в парах чисел? Який висновок можна зробити?

$36 \bigcirc 41$	$47 \bigcirc 43$	$56 \bigcirc 74$	$37 \bigcirc 73$
$68 \bigcirc 63$	$84 \bigcirc 69$	$27 \bigcirc 22$	$81 \bigcirc 69$
$12 \bigcirc 2$	$45 \bigcirc 9$	$10 \bigcirc 6$	$56 \bigcirc 9$

Будь-яке **одноцифрове** число **менше** від будь-якого **двоцифрового** числа.

Будь-яке **двоцифрове** число **більше** за будь-яке **одноцифрове** число.

6 Перевір, чи правильно виконано завдання. виправ помилки, якщо вони є.

$27 > 23$	$29 < 30$	$8 > 6$	$68 < 90$
$36 < 42$	$51 > 53$	$12 < 9$	$31 > 43$

7 Впиши такі цифри, щоб утворилися істинні нерівності. Розглянь різні варіанти.

$23 > 2.$	$84 < .9$	$.4 > 2.$	$8. < .2$
$.4 < 45$	$5. > 54$	$6. < .4$	$.5 > 4.$
$7. > 74$	$.5 < 26$	$.3 > 4.$	$2. < .6$

8 Відтвори склад чисел. Заповни таблиці.

4

2		1
	3	

8

7		1		6		2
	3		4		5	

6

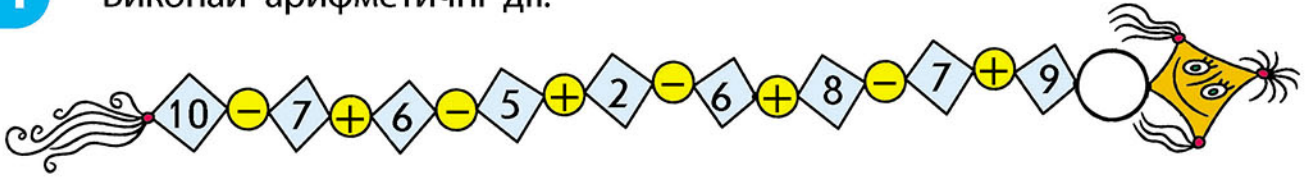
4		3		2
	1		5	

5

2		3	
	4		1

» ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА НА ОСНОВІ НУМЕРАЦІЇ

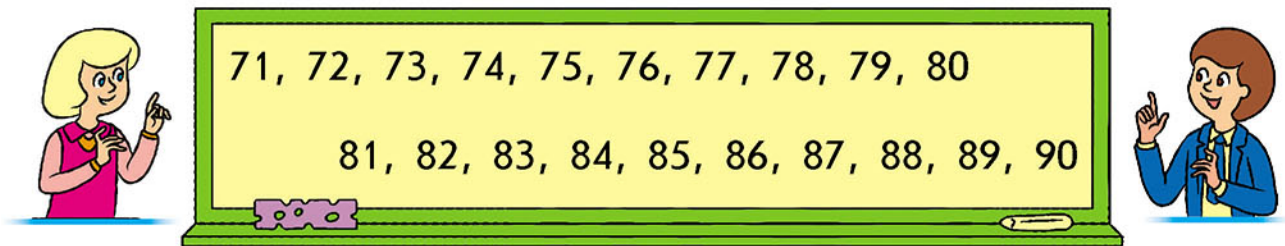
1 Виконай арифметичні дії.

2 Попрацюй із математичними матеріалами.

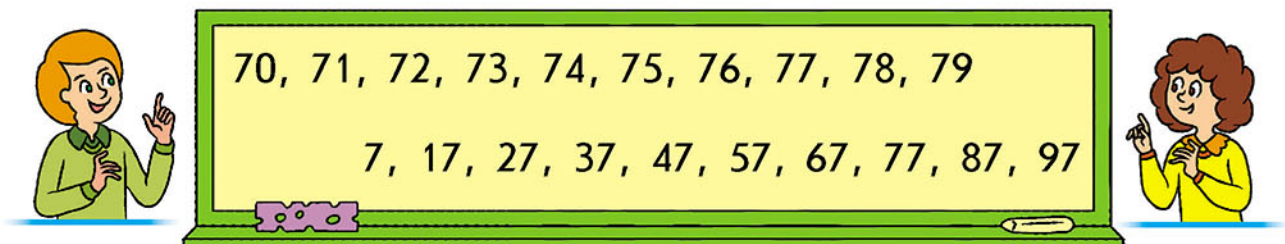
3 Соня та Павло мали записати числа восьмого десятка. Перевір, хто з дітей виконав завдання правильно.

На скільки кожне наступне число в цьому ряді більше за попереднє? Що означає «додати 1»? На скільки кожне попереднє число в цьому ряді менше від наступного? Що означає «відняти 1»?

» Додати
Відняти 1 — це означає одержати наступне
попереднє число.

4 Оленка та Сашко мали записати числа, що містять сім одиниць. Перевір, хто з дітей виконав завдання правильно.

- $56 + 1$; $56 - 1$
- $50 + 6$; $56 - 6$; $56 - 50$
- $40 + 20$; $40 - 20$

5 За якою ознакою вирази розбито на групи? Знайди значення виразів із поясненням.

$$60 + 1$$

$$49 + 1$$

$$70 - 1$$

$$27 - 1$$

$$50 + 6$$

$$90 + 2$$

$$38 - 8$$

$$42 - 2$$

$$54 - 50$$

$$36 - 30$$

$$40 + 30$$

$$20 + 70$$

6 Знайди помилки в обчисленнях. Спробуй їх пояснити.

$65 - 5 = 60$	$89 + 1 = 90$	$70 - 50 = 20$
$80 + 4 = 48$	$68 - 60 = 8$	$38 + 1 = 37$
$70 - 1 = 71$	$40 + 50 = 45$	$46 - 30 = 6$

7 Встав такі цифри, щоб утворилися істинні рівності.

$68 - \dots = 60$	$70 - \dots 0 = 30$	$60 + \dots 0 = 80$
$49 + \dots = 50$	$5 \dots + 6 = 56$	$70 - \dots = 69$
$27 - \dots = 20$	$32 - \dots = 30$	$34 + \dots = 35$

8 Знайди значення виразів.

$94 - 4 + 1$	$50 - 1 - 40$
$80 - 60 + 8$	$67 - 60 + 2$

9 Порівняй числа.

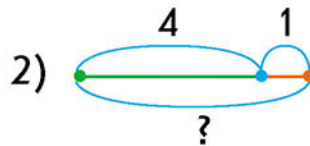
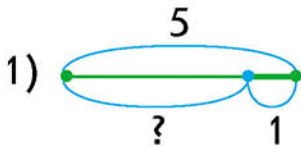
$93 \bigcirc 39$	$65 \bigcirc 61$	$28 \bigcirc 32$	$5 \bigcirc 15$
$78 \bigcirc 79$	$39 \bigcirc 42$	$94 \bigcirc 90$	$99 \bigcirc 100$

▶▶ ПОВТОРЮЄМО АРИФМЕТИЧНІ ДІЇ ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ

1 Попрацюй із математичними матеріалами.

2 Добери схему та вираз до кожного малюнка. Знайди значення виразів. Прочитай отримані рівності різними способами.

1) $4 + 1$
2) $5 - 1$

3 Попрацюй із математичними матеріалами.

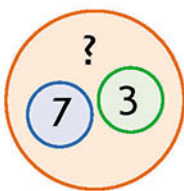

4 Згадайся, за якою ознакою можна розбити подані вирази на дві групи.

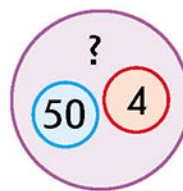
$42 - 2$	$4 + 6$	$84 - 80$
$60 + 7$	$70 - 40$	$20 + 50$
$30 - 1$	$59 + 1$	$9 - 7$

Знайди значення сум. Значення яких інших сум ти можеш назвати тепер без обчислень? Знайди значення різниць.

5 Знайди значення сум. Склади по дві рівності на віднімання.

$3 + 7 = \dots$
 $7 + 3 = \dots$
 $\dots - 7 = \dots$
 $\dots - 3 = \dots$

$50 + 4 = \dots$
 $4 + 50 = \dots$
 $\dots - 4 = \dots$
 $\dots - 50 = \dots$

- Вирази: сума, різниця
- Доданок, доданок, сума
- Зменшуване, від'ємник, різниця

6 Сергій знайшов невідомі компоненти дій, але рівності записав без ладу. З'єднай відповідні пари рівностей.

$6 + \square = 10$

$24 - \square = 20$

$\square - 6 = 10$

$24 - 20 = 4$

$10 - 6 = 4$

$10 + 6 = 16$

7 Порівняй числа. На скільки число більше? менше?

$30 \bigcirc 70$ на...	$7 \bigcirc 9$ на...	$6 \bigcirc 10$ на...
$68 \bigcirc 1$ на...	$38 \bigcirc 8$ на...	$9 \bigcirc 7$ на...

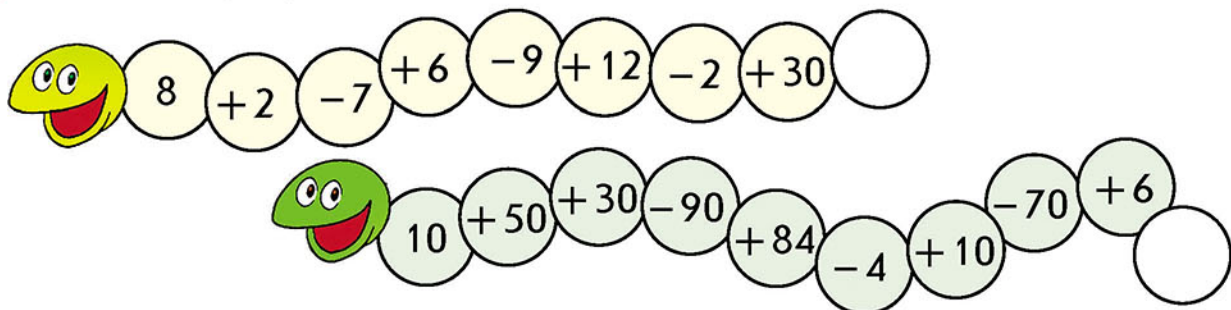
8 З'ясуй, які числа пропущено в нерівностях.

$90 > \dots$ на 1	$70 > \dots$ на 20
$29 < \dots$ на 1	$46 > \dots$ на 6

9 Знайди значення виразів із поясненням. За якою ознакою вирази розбито на групи?

$7 + 3$	$10 - 4$	$2 + 8$	$9 - 7$
$5 + 4$	$7 - 2$	$4 + 6$	$8 - 6$

10 Дізнайся результат виконання кожного ланцюжка дій.

»» ДОСЛІДЖУЄМО ЗАДАЧІ

1 Попрацюй із математичними матеріалами.

2 Зістав тексти. Який текст є задачею? Поясни свою відповідь.

- 1) Щоб оплатити покупку вартістю 30 гривень, господарка дала продавчині 50 гривень й отримала 20 гривень решти.
- 2) Щоб оплатити покупку вартістю 30 гривень, господарка дала продавчині 50 гривень. Скільки господарка одержала решти?

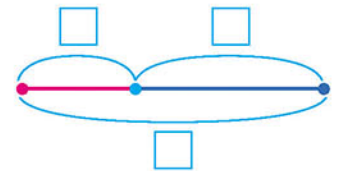

3 З'ясуй, чи є кожний поданий текст задачею. Якщо ні, зміни його так, щоб одержати задачу.

- 1) У Сашка в гаманці 70 гривень. Він купив два морозива. Скільки гривень у нього залишилося?
- 2) Мама дала Наталці 90 гривень. Дівчинка витратила на купівлю овочів 80 гривень. Які овочі купила Наталка?
- 3) В Олени в гаманці 60 гривень, а в Миколи — 40 гривень.

4 Покажи на вкладці 1 опорну схему кожної поданої задачі. Поясни, що позначає кожний відрізок на схемі нижче.

- 1) У класі 10 **дівчаток** і 8 **хлопчиків**. Скільки всього дітей у класі?
- 2) У класі всього 18 дітей. Скільки **хлопчиків** у класі, якщо **дівчаток** 10?

Що спільне в задачах? Які це задачі?

Дівчатка	→	I доданок
Хлопчики	→	II доданок
Усього	→	Сума

- Умова, запитання
- Числові дані, шукане

- Короткий запис, схема
- Розв'язання, відповідь

5

Перекажи умову кожної задачі, назви запитання. Виділи ключові слова. Що спільне в поданих задачах? Покажи на вкладці 1 опорну схему кожної задачі. На які слова-ознаки слід орієнтуватися?

- 1) У класі 10 дівчаток і 6 хлопчиків. На скільки більше дівчаток, ніж хлопчиків, у класі?
- 2) У колекції Андрія 6 літачків, а машинок — на 4 більше. Скільки машинок у хлопчика?

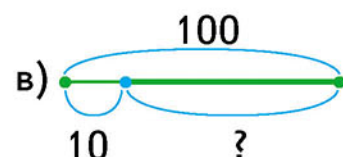
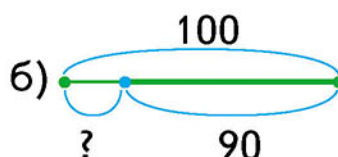
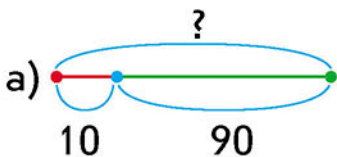
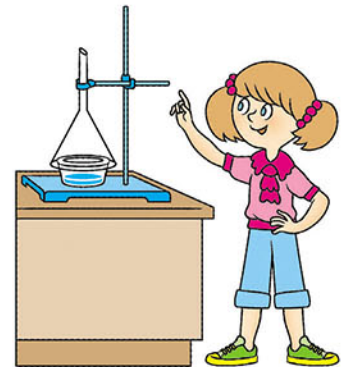

На ... більше (менше) → **Різницеве відношення**

6

Покажи на вкладці 1 опорну схему кожної задачі. Добери до кожної задачі схему та вираз із поданих нижче.

- 1) В Оленки було 100 гривень. Скільки грошей у неї залишилося, якщо на екскурсію в Музей цікавої науки вона витратила 90 гривень?
- 2) В Оленки було 100 гривень. Вона вирушила на екскурсію в Музей цікавої науки. Скільки грошей вона витратила, якщо після екскурсії у неї залишилося 10 гривень?
- 3) Після того як Оленка витратила 90 гривень на екскурсію в Музей цікавої науки, у неї залишилося 10 гривень. Скільки грошей було в Оленки до екскурсії?

1) $100 - 90$

2) $90 + 10$

3) $100 - 10$

Семен стверджує, що подані задачі є оберненими. Чи правий Семен?

»» ДОСЛІДЖУЄМО ЗАДАЧІ

1

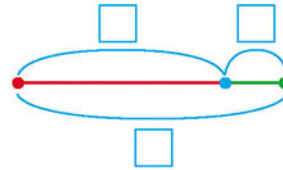
Покажи на вкладці 1 опорну схему кожної задачі. Розв'яжи задачі усно.

- » 1) У кошику Максима лежало 5 грибів. Скільки грибів стало у кошику після того, як Максим поклав туди ще 4 гриби?
- » 2) Після того як Максим поклав у кошик 4 гриби, у кошику стало 9 грибів. Скільки грибів було в кошику спочатку?
- » 3) У кошику Максима лежало 5 грибів. Скільки грибів поклав Максим у кошик, якщо в ньому стало 9 грибів?

🔍 Юрко виділив у задачах ключові слова, зробив короткий запис і виконав схему. Після цього хлопчик зробив висновки. Чи можна з ним погодитись?

Було → I доданок
Поклав → II доданок
Стало → Сума

Який компонент ілюструє кожний відрізок на схемі? До кожної задачі добери опорну схему з поданих. Який компонент є шуканим у кожній задачі? Як називають такі задачі?

Було —
Поклав —
Стало — ?

Було —
Поклав — ?
Стало —

Було — ?
Поклав —
Стало —

»» **Обернені задачі** — це задачі, у яких описаний **один сюжет**, містяться **ті самі числа**, але **в одній задачі певне число є шуканим**, а в іншій задачі це число є даним.

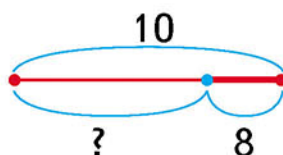
➤ **Обернені задачі:**
шукане стає даним; дане стає шуканим

2 Виконай короткий запис. Розв'яжи задачу усно.

➤ На гілці дерева було 10 яблук. Катруся зірвала 8 яблук. Скільки яблук залишилося на дереві?

Наталка виділила в задачі ключові слова та виконала схему. Чи правильні висновки зробила дівчинка з тексту задачі?

Було — 10 ябл. —> Зменшуване
Зірвала — 8 ябл. —> Від'ємник
Залишилось — ? —> Різниця

Після розв'язання Тарас виписав числа задачі: $10, 8, \square$.

Щоб скласти обернені задачі, він змінив шукане: $?, 8, \square$

і $10, ?, \square$.

Сформулюй отримані Тарасом обернені задачі. До кожної задачі обери опорну схему з поданих. Який компонент є шуканим у кожній задачі?

Було — \square
Зірвала — \square
Залишилось — ?

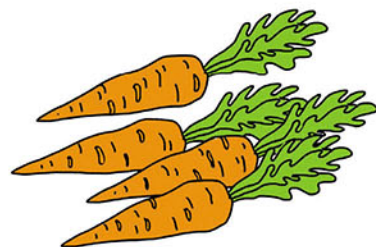
Було — ?
Зірвала — \square
Залишилось — \square

Було — \square
Зірвала — ?
Залишилось — \square

3 Склади і розв'яжи обернену задачу до поданої.

➤ Олеся допомагала дідусеві збирати моркву для салату. Дідусь викопав 7 морквин, а Олеся на 5 морквин менше. Скільки морквин викопала Олеся?

Таміла вважає, що виконати це завдання їй допоможуть наведені записи. Чи погоджуєшся ти з нею?

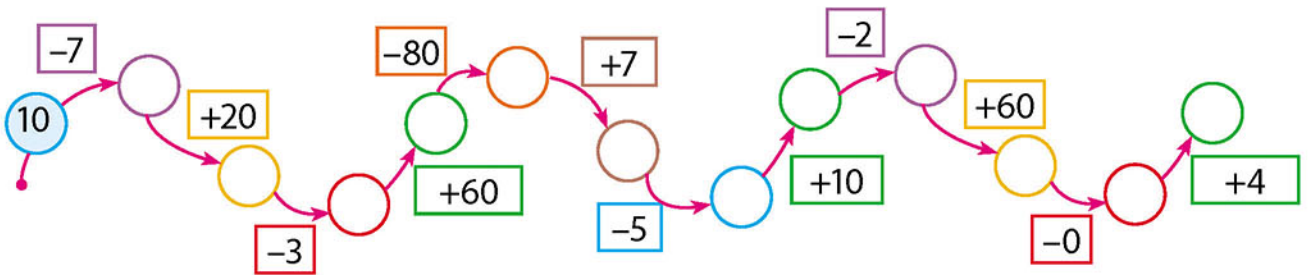
I — \square
II — ?, на \square м.

I — \square
II — \square На ?

АНАЛІЗУЄМО ЗАДАЧУ

1 Виконай дії за стрілками.

2 Склади з числами 3 і 7 можливі задачі, які розв'язуються дією додавання. Покажи на вкладці 1 опорні схеми задач.

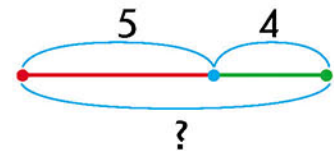

3 Поліна має розв'язати подану задачу. Дівчинка зробила короткий запис задачі та виконала схему. Чи погоджуєшся ти з нею?

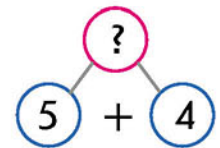
Іван побудував фортецю з піску. У ній 5 вартових веж та 4 кутові. Скільки всього веж у фортеці?

В. — 5 шт. }
К. — 4 шт. } ?

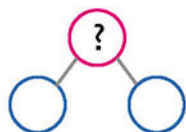

Зверни увагу! Далі, розв'язуючи задачі, міркуватимемо так:

Щоб відповісти на запитання задачі, достатньо знати два числові значення: I — і II — .
На запитання задачі відповімо арифметичною дією ... (додавання або віднімання).

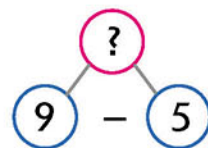
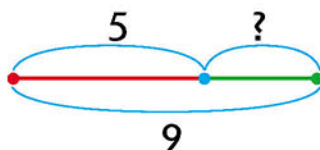

➤ **Схема аналізу:**

- 4** Лариса склала задачу, обернену до попередньої, зробила її короткий запис, виконала схему та схему аналізу. Розкажи одержану дівчинкою задачу, прокоментуй схему аналізу.

В. — 5 шт. } 9 шт.
К. — ?

Відтепер роботу над задачами будемо виконувати за пам'яткою «Працюю над задачею» на вкладці 1. Ознайомся з нею.

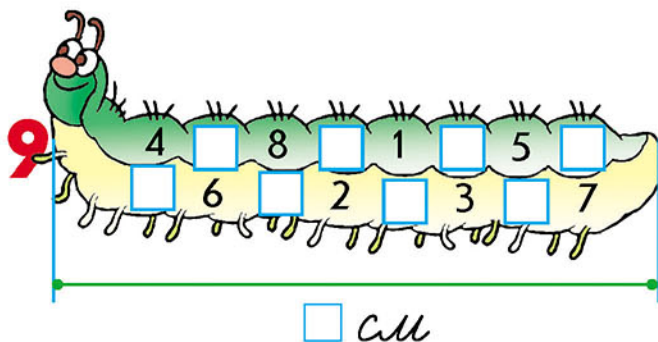
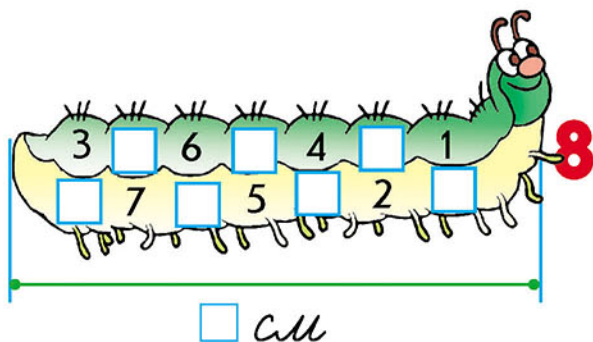
- 5** Знайди значення виразів.

$2 + 8 - 6$	$12 - 2 + 50$	$90 + 1 - 90$
$10 - 7 + 5$	$79 + 1 - 40$	$60 + 4 - 64$

- 6** Сергійко знайшов значення виразів. Перевір роботу хлопчика. Якщо є помилки, то виправ їх.

$8 - 5 + 6 = 3 + 6 = 9$	$16 - 10 + 4 = 6 - 4 = 10$
$2 + 7 - 4 = 9 - 4 = 5$	$20 + 4 - 1 = 24 - 1 = 25$

- 7** Встав пропущені числа. Виміряй довжини стоніжок.

»» ДОСЛІДЖУЄМО ЗАДАЧІ

1

Прочитай задачу. Перекажи умову, назви запитання. Чим незвична ця задача?

- ▶ На морському узбережжі було 7 бакланів і 8 голубів. Прилетіли ще 2 баклани і 1 голуб. Скільки стало бакланів? Скільки стало голубів?

Що достатньо знати, щоб відповісти на перше запитання?

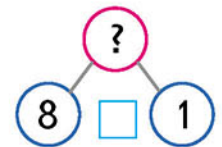
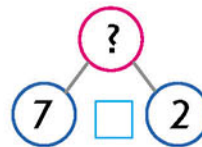
Що достатньо знати, щоб відповісти на друге запитання?

Володя подану задачу розбив на дві та зробив їх короткі записи. Чи погоджуєшся ти з ним?

Було — 7 б.
Прилетіли — 2 б.
Стало — ?

Було — 8 г.
Прилетіли — 1 г.
Стало — ?

Доповни та прокоментуй схеми аналізу одержаних хлопчиком задач:

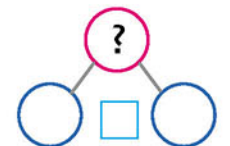

2

До кожного запитання виділи частину умови задачі. Розкажи дві отримані задачі.

- ▶ Сашко та Оленка на пляжі робили фігурки з піску. Сашко зробив 8 фігурок, а Оленка — 7. Морською хвилею змило 6 Сашкових фігурок і 2 Оленчині. Скільки фігурок залишилося в Сашка? Скільки фігурок залишилося в Оленки?

1) Покажи на вкладці 1 опорну схему кожної задачі. Виділи ключові слова. Прокоментуй схему аналізу.

➤ **Задача з двома запитаннями**

2) Катруся розділила подану задачу на дві. Чи погоджуєшся ти з нею?

- 1) Сашко зробив 8 фігурок з піску. Морською хвилею змило 6 фігурок. Скільки фігурок залишилося в Сашка?
- 2) Оленка зробила 7 фігурок з піску. Морською хвилею змило 2 фігурки. Скільки фігурок залишилося?

Покажи на вкладці 1 опорні схеми цих задач. Розкажи, як розв'язувати ці задачі. Які інші запитання можна поставити до умови поданої задачі?

3 Знайди невідомий компонент.

$$80 + \text{flower} = 84$$

$$\text{flowers} - 7 = 40$$

$$65 - \text{flowers} = 5$$

4 Полічи, скільки грошей у кожної дитини. У кого грошей більше?

У хлопчика _____ грн.

У дівчинки _____ к.

5 Впиши цифри, які «сховалися» за листочками.

$$1 \text{ leaf} - 7 = 10$$

$$50 + \text{leaf} = 57$$

$$39 - \text{leaf leaf} = 9$$

$$\text{leaf} 0 + 4 = 74$$

$$\text{leaf} 3 - 80 = 3$$

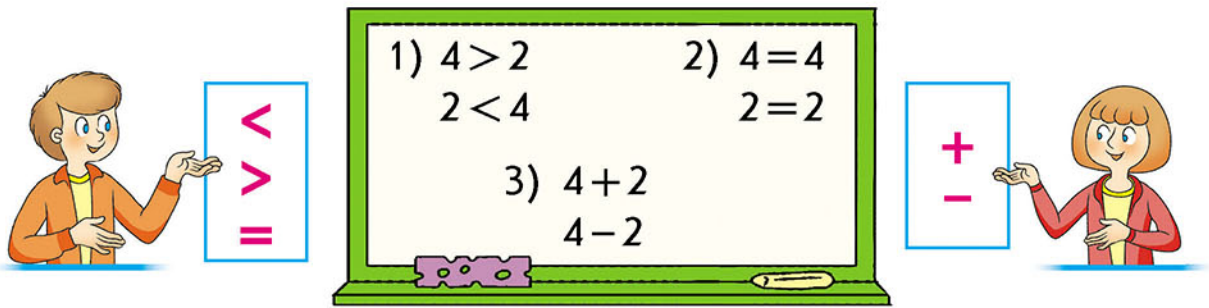
$$\text{leaf leaf} - 2 = 40$$

»» ДОСЛІДЖУЄМО МАТЕМАТИЧНІ ВИРАЗИ, РІВНОСТІ Й НЕРІВНОСТІ

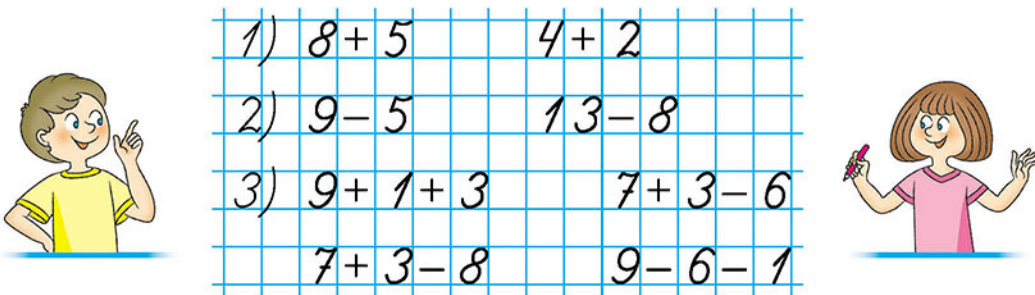
1 Попрацюй із математичними матеріалами.

2 Славко та Юля згадали, які математичні знаки вони знають, а потім зробили записи із числами 4 і 2. Прочитай ці записи.

3 Учні розподілили вирази на три групи. За якою ознакою утворено групи? У якому порядку виконують дії у третій групі виразів? Значення якого виразу ти ще не можеш обчислити?

4 Між числами 8 і 10 постав такий знак, щоб отримати:

1) рівність;

2) нерівність.

Яку рівність отримано — істинну чи хибну? Яку отримано нерівність?

- Рівність, нерівність:
істинна або хибна
- Вирази: сума, різниця

5 Порівняй вирази способом обчислення їх значень.

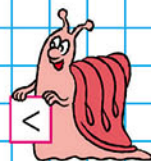
$7 - 4 \bigcirc 8 - 6$	$5 + 3 \bigcirc 10 - 4$	$8 - 2 \bigcirc 4 + 2$
$2 + 8 \bigcirc 7 + 3$	$9 - 4 \bigcirc 3 + 3$	$10 - 6 \bigcirc 1 + 5$

6 Порівняй вирази без обчислень.

$6 + 2 \bigcirc 2 + 6$	$9 - 6 \bigcirc 9 - 4$	$10 - 7 \bigcirc 8 - 7$
$8 - 1 \bigcirc 8 + 1$	$5 + 3 \bigcirc 5 + 1$	$6 + 5 \bigcirc 9 + 5$

7 Порівняй вирази. Розгадай «секрет» виконання подібних завдань.

$24 + 10 \bigcirc 24 + 1$	$57 + 20 \bigcirc 57 + 30$
$71 + 2 \bigcirc 74 + 20$	$76 + 20 \bigcirc 76 + 10$
$33 + 40 \bigcirc 33 + 4$	$14 + 5 \bigcirc 5 + 14$

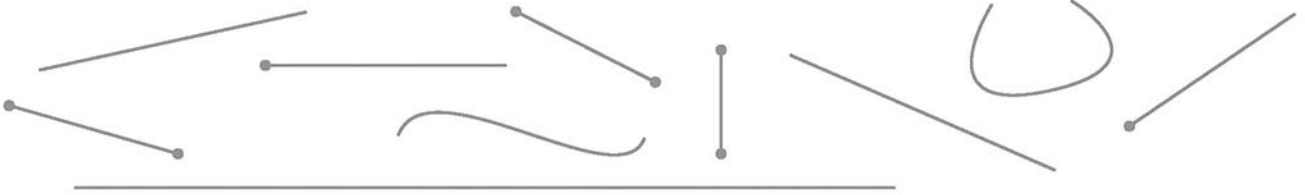
8 Виділи числові дані в кожному тексті. Про що за ними можна дізнатися? Разом із сусідом або сусідкою по парті складіть запитання, щоб одержати задачі.

- 1) Миша збрала 5 кг зерна і 6 кг гороху.
- 2) У гнізді було 7 пташенят. 4 пташенята вилетіли.
- 3) Дятел знайшов 5 хробаків, а синичка — на 3 хробаки більше.
- 4) Під листок сховалися 10 жуків. До них приєдналися ще 4 жуки.
- 5) Після того як їжак з'їв 4 листки, у нього залишилося ще 6 листків.

▶▶ ПОВТОРЮЄМО ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ; ВЕЛИЧИНИ

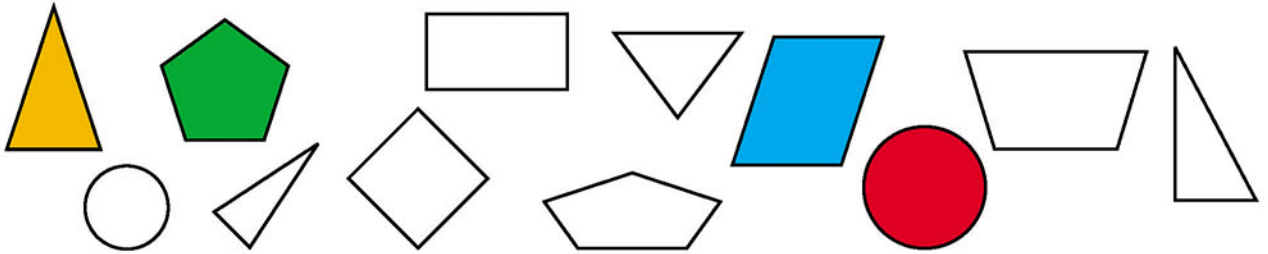
- 1** На малюнку наведи червоним олівцем прямі лінії; синім — промені; зеленим — відрізки.

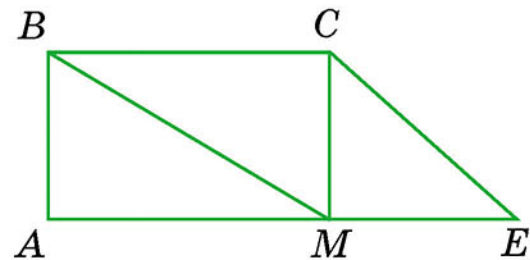
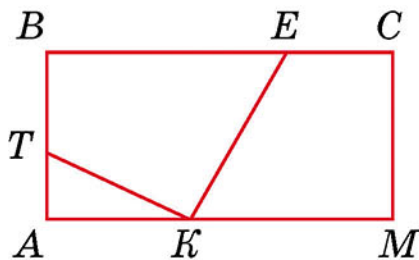
- 2** Попрацюй із математичними матеріалами.

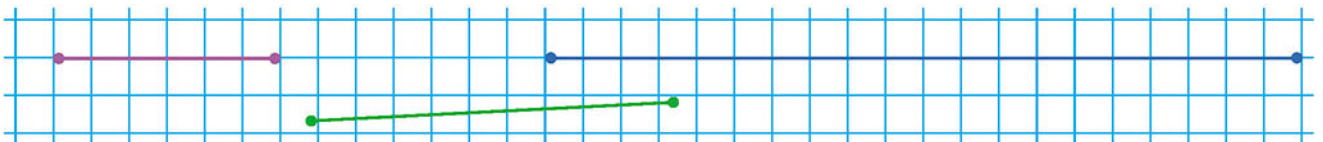
- 3** Назви відомі тобі многокутники. Відшукай їх на малюнку. Розкажи, що тобі відомо про трикутник; чотирикутник; п'ятикутник. Згадайся, чому ці фігури мають такі назви. Розфарбуй фігури за зразком.

- 4** На які многокутники розбито кожну фігуру?

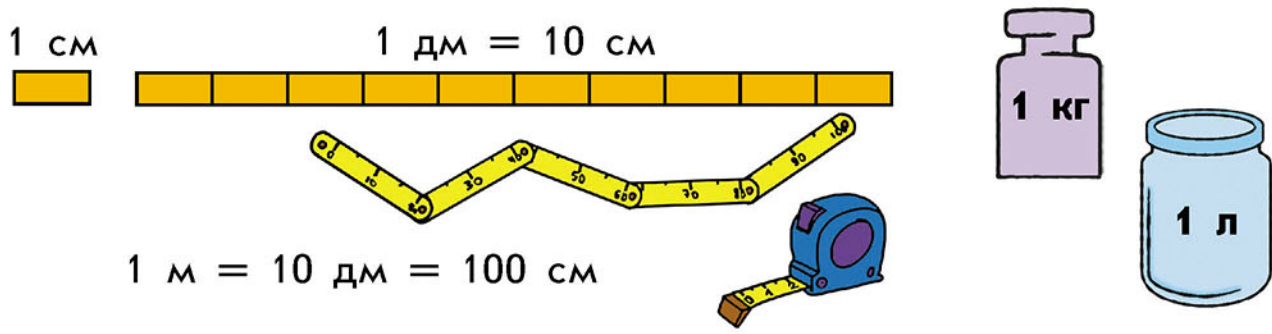
- 5** Виміряй довжини відрізків.

- Пряма
- Промінь

- Відрізок
- Многокутники

6 Згадай відомі тобі одиниці вимірювання довжини; маси; місткості. Як співвідносяться дециметр і сантиметр? метр і сантиметр?

7 Заміни одні одиниці вимірювання довжини іншими.

$6 \text{ м} = \square \square \text{ дм}$

$4 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

$1 \text{ м} = \square \square \square \text{ см}$

$30 \text{ дм} = \square \text{ м}$

$90 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$4 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

$12 \text{ см} = \square \text{ дм} \square \text{ см}$

$1 \text{ дм} 8 \text{ см} = \square \square \text{ см}$

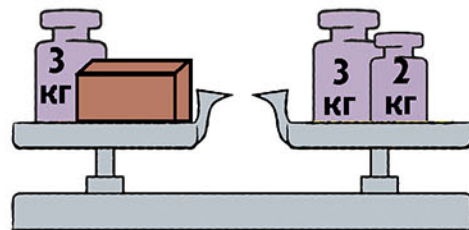
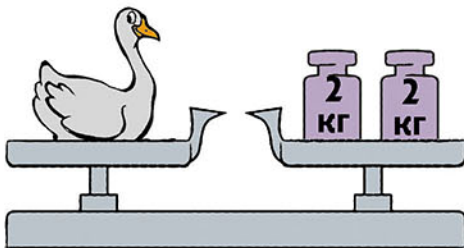
$52 \text{ см} = \square \text{ дм} \square \text{ см}$

$5 \text{ дм} 8 \text{ см} = \square \square \text{ см}$

8 У порожнє відро налили 9 літрових банок води. Відро стало повним. Яка місткість відра?

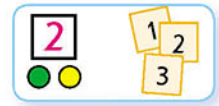

9 Яка маса гуски? Яка маса цеглини?

➤➤ ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА В МЕЖАХ 100

1 Попрацюй із математичними матеріалами.

2 Розглянь вирази. Що спільне в їх розв'язуванні?

$5 + 2$	$7 - 4$	$6 + 3$	$9 - 6$
$15 + 2$	$27 - 4$	$76 + 3$	$59 - 6$

➤➤ Одиниці $\frac{\text{додають до}}{\text{віднімають від}}$ одиниць.

3 Розглянь вирази. Що спільне в їх розв'язуванні?

$50 + 30$	$80 - 60$	$60 + 20$	$90 - 30$
$54 + 30$	$82 - 60$	$68 + 20$	$97 - 30$

➤➤ Десятки $\frac{\text{додають до}}{\text{віднімають від}}$ десятків.

4 Закінчи розв'язування за схемами з коментарем.

$$42 + 30 = 40 + 2 + 30 = \square + \square = \square$$

$$\begin{array}{l} \diagup \quad \diagdown \\ 40 + 2 \end{array}$$

$$42 + 3 = 40 + 2 + 3 = \square + \square = \square$$

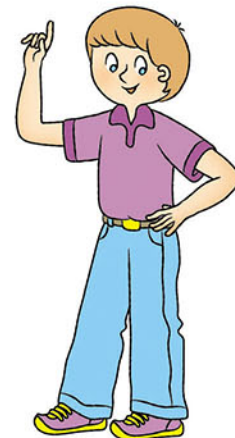
$$\begin{array}{l} \diagup \quad \diagdown \\ 40 + 2 \end{array}$$

$$68 - 40 = 60 + 8 - 40 = \square + \square = \square$$

$$\begin{array}{l} \diagup \quad \diagdown \\ 60 + 8 \end{array}$$

$$68 - 4 = 60 + 8 - 4 = \square + \square = \square$$

$$\begin{array}{l} \diagup \quad \diagdown \\ 60 + 8 \end{array}$$

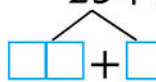
$\triangleright 43+6$

$\triangleright 34+20$

$\triangleright 67-5$

$\triangleright 56-40$

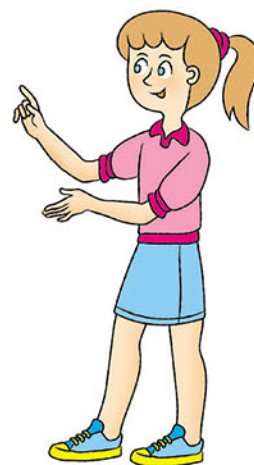
5 Знайди значення виразів за схемами.

$$23+5 = \square\square + \square + 5 = \square\square + \square = \square\square$$

$$59-3 = \square\square + \square - 3 = \square\square + \square = \square\square$$

$$23+50 = \square\square + \square + 50 = \square\square + \square = \square\square$$

$$59-30 = \square\square + \square - 30 = \square\square + \square = \square\square$$

6 Знайди значення виразів. Прокоментуй розв'язування.

$64+3$	$86-5$	$63+20$
$86-50$	$64+30$	$77-5$

7 Розглянь вирази. Що відмінне в їх розв'язуванні? Знайди значення виразів. Склади подібне завдання для однокласників.

$32+4$	$68-5$	$53+4$
$32+40$	$68-50$	$53+40$

8 Розгадай закономірність, за якою складено пари виразів. Знайди значення виразів.

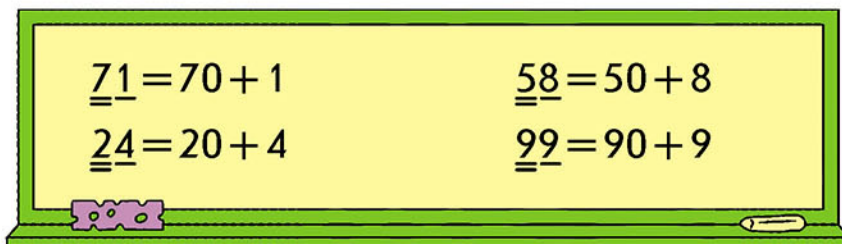
$63+5$	$26+30$	$82+7$
$65+3$	$36+20$	$87+2$

» ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ДВОЦИФРОВІ ЧИСЛА ПОРОЗРЯДНО

1 Попрацюй із математичними матеріалами.

2 Юля замінила двоцифрові числа сумою розрядних доданків. Перевір роботу дівчинки.

3 Розглянь вирази в кожному стовпчику. Чим вони відрізняються? Знайди значення перших двох виразів. Як це допоможе знайти значення останнього виразу?

$46 + 2$	$56 - 2$	$53 + 40$
$46 + 10$	$56 - 10$	$53 + 5$
$46 + 12$	$56 - 12$	$53 + 45$

4 Закінчи та поясни розв'язування. Що спільне в цих обчисленнях?

$$64 + 23 = 80 + 7 = \square\square$$

$$64 - 23 = 40 + 1 = \square\square$$

5 Виконай обчислення за схемами.

$$46 + 32 = \square\square + \square = \square\square$$

$$89 - 54 = \square\square + \square = \square\square$$

$36 + 12$	$87 - 65$
$36 - 14$	$54 + 45$

$$\begin{array}{l} \text{> } 46 + 23 \\ \text{> } 46 - 23 \end{array}$$

6 Встав такі цифри, щоб утворилися істинні рівності.

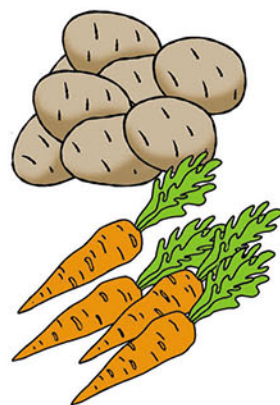

$46 + \dots = 49$	$\dots + 5 = 38$	$68 - \dots = 63$
$84 - \dots = 32$	$\dots + 20 = 86$	$74 + \dots = 79$
$24 + \dots = 88$	$\dots - 40 = 32$	$36 + \dots = 96$
$67 - \dots = 65$	$\dots - 8 = 61$	$84 - \dots = 24$

7 До умови та кожного запитання добери вираз.

➤ До шкільної їдальні привезли 36 кг картоплі та 18 кг моркви. На приготування обіду витратили 5 кг картоплі та 3 кг моркви.

- 1) Скільки кілограмів картоплі залишилося?
- 2) Скільки кілограмів моркви залишилося?
- 3) Скільки всього кілограмів овочів привезли до їдальні?
- 4) На скільки більше привезли картоплі, ніж моркви?
- 5) Скільки всього кілограмів овочів витратили?
- 6) На скільки кілограмів більше витратили картоплі, ніж моркви?

$5 + 3$

$36 - 18$

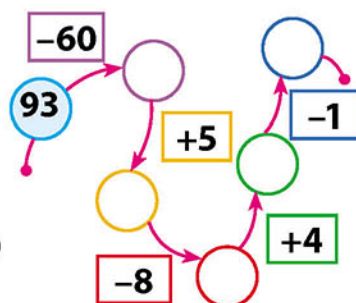
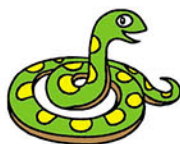
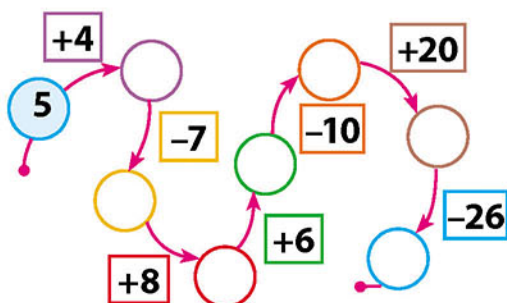
$36 + 18$

$36 - 5$

$5 - 3$

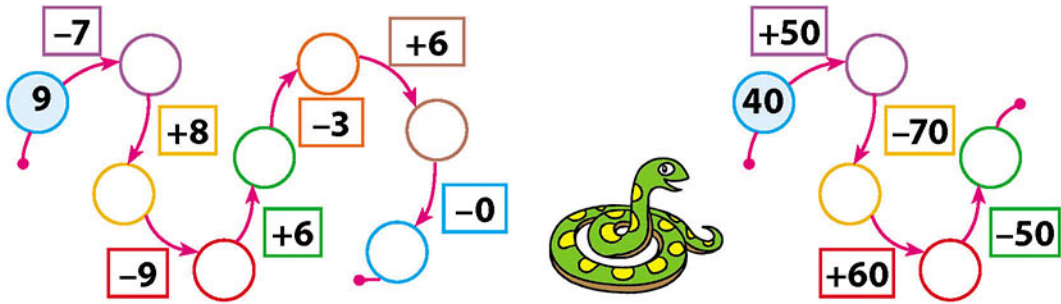
$18 - 3$

8 Виконай дії за стрілками.

➤ ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА ПОРОЗРЯДНО

1 Виконай дії за стрілками.

2 Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії.

Доданок	35	2		43		50	36		7	12		4	70	6		8
Доданок	60		30	4	5		60	20		6	40		8		60	
Сума		28	73		37	94		64	28		72	85		77	98	39

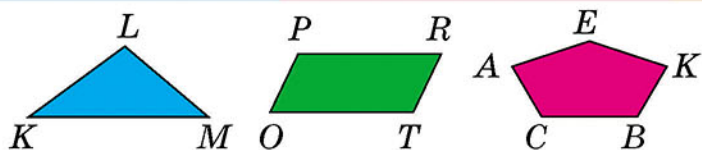
Зменшуване	53		47	28	84		92		65	66		55	81		88
Від'ємник	30	6		6		20	50	72	3	4	46		70	34	
Різниця		21	30		3	56		20			2	40		40	4

3 Попрацюй із математичними матеріалами.

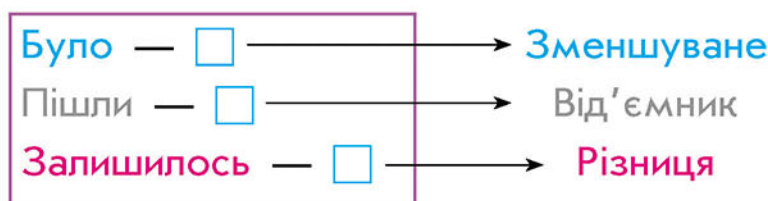

4 Закінчи та прокоментуй розв'язування за схемами.

$54 + 43 = .$	$89 - 76 = .$	$86 + 12 = .$
$54 - 43 = .$	$35 + 51 = .$	$78 - 57 = .$

5 Усно склади за опорними схемами можливі задачі про учнів у класі.

6 Прочитай задачу.

➤ У класі 16 хлопців і кілька дівчат. Скільки всього дітей у класі?

Добери числове дане, якого бракує, розв'язавши таку задачу:

➤ У класі 16 хлопців, а дівчат на 6 менше. Скільки дівчат у класі?

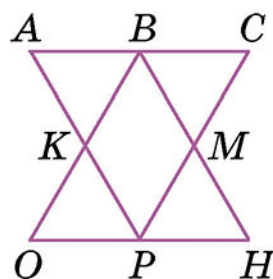
Спробуй поєднати ці дві задачі в одну.

7 Встав такі цифри, щоб утворилися істинні рівності.

$8 \cdot - \cdot = 82$	$\cdot 6 + 70 = 9 \cdot$	$87 - 5 \cdot = \cdot 3$
$\cdot 7 - 50 = 1 \cdot$	$\cdot 8 - \cdot = 36$	$6 \cdot + \cdot 3 = \cdot 9$
$\cdot 6 + 40 = 7 \cdot$	$\cdot 4 - 40 = 2 \cdot$	$\cdot 5 - 3 \cdot = 41$

8 Скільки на кресленні трикутників?
Скільки чотирикутників?

» ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ДВОЦИФРОВІ ЧИСЛА ЧАСТИНАМИ

1 Попрацюй із математичними матеріалами.

2 Виконай дії та встав у ліхтарики відповідні числа.

+6	-30	-5	+8	-20	+1	-10	+80	-70	
-4	+10	-50	+4	-10	+60	-50	+5	-7	

3 Знайди значення виразів. Прокоментуй свої дії.

$48 + 30$	$34 + 5$	$86 - 50 - 4$
$73 - 50$	$67 - 5$	$34 + 40 + 5$

4 Знайди значення першого виразу в кожному стовпчику. Як це допоможе знайти значення другого виразу? Закінчи розв'язування.

$42 + 10 + 6 = \dots + \dots = \dots$	$59 - 10 - 8 = \dots - \dots = \dots$
$42 + 16 = \dots$	$59 - 18 = \dots$
$\dots + \dots$	$\dots + \dots$

5 Закінчи та прокоментуй розв'язування. Що спільне в міркуваннях при додаванні та відніманні двоцифрових чисел частинами?

$$46 + 32 = 46 + 30 + 2 = \square + \square = \square$$

$$46 - 32 = 46 - 30 - 2 = \square - \square = \square$$

$$\triangleright 74 + 23 = 74 + 20 + 3$$

$$\triangleright 74 - 23 = 74 - 20 - 3$$

6 Обчисли за схемами. Прокоментуй розв'язування.

$$25 + 16 = \dots + \dots = \dots \quad 56 - 34 = \dots - \dots = \dots$$

$\swarrow \quad \searrow$ $\swarrow \quad \searrow$
 $\dots + 6$ $\dots + \dots$

7 Закінчи обчислення за схемами, прокоментуй свої дії. Порівняй два способи обчислення — порозрядно та частинами.

$$52 + 47 = 52 + 40 + 7 = \square\square + \square = \square\square$$

$$40 + 7$$

$$52 + 47 = \square\square + \square = \square\square$$

$$50 + 2 \quad 40 + 7$$

$$89 - 56 = 89 - 50 - 6 = \square\square - \square = \square\square$$

$$50 + 6$$

$$89 - 56 = \square\square + \square = \square\square$$

$$80 + 9 \quad 50 + 6$$

8 За умовою склали вирази. Про що дізнаємось, коли знайдемо значення кожного виразу?

\triangleright У Марининій бібліотеці 14 книжок з оповіданнями і 10 книжок із казками. Їй подарували ще 3 книжки з оповіданнями і 5 книжок із казками.

$$14 + 10$$

$$14 - 10$$

$$14 + 3$$

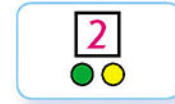
$$10 + 5$$

$$5 - 3$$

$$5 + 3$$

➤➤ ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ДВОЦИФРОВІ ЧИСЛА РІЗНИМИ СПОСОБАМИ

1 Попрацюй із математичними матеріалами.

2 Виконай обчислення за схемами.

$$34 + 25 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \square\square + \square \end{array}$$

$$34 + 25 = 34 + \square\square + \square = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \end{array}$$

$$76 - 43 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \square\square + \square \end{array}$$

$$76 - 43 = 76 - \square\square - \square = \square\square - \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \end{array}$$

3 Обчисли за схемами, прокоментуй розв'язування.

$$78 - 56 = \dots \qquad 56 + 23 = \dots$$

$$78 - 56 = \dots - 6 = \dots \qquad 56 + 23 = \dots + 3 = \dots$$

$$\begin{array}{r} \dots + \dots \\ \dots + \dots \end{array} \qquad \begin{array}{r} \dots + \dots \\ \dots + \dots \end{array}$$

4 Знайди значення сум і різниць по частинах за схемами.

$$23 + 16 = \dots \qquad 56 - 24 = \dots \qquad 32 + 27 = \dots$$

$$\begin{array}{r} \dots + \dots \\ \dots + \dots \end{array} \qquad \begin{array}{r} \dots + \dots \\ \dots + \dots \end{array} \qquad \begin{array}{r} \dots + \dots \\ \dots + \dots \end{array}$$

$$29 - 18 = \dots \qquad 64 + 25 = \dots \qquad 97 - 56 = \dots$$

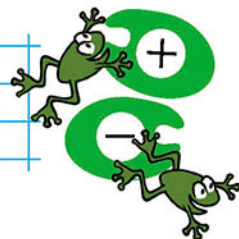
$$\begin{array}{r} \dots + \dots \\ \dots + \dots \end{array} \qquad \begin{array}{r} \dots + \dots \\ \dots + \dots \end{array} \qquad \begin{array}{r} \dots + \dots \\ \dots + \dots \end{array}$$

5 Встав такі цифри, щоб утворились істинні рівності.

$6 \cdot + 24 = \cdot 7$	$8 \cdot - \cdot 2 = 57$	$5 \cdot + \cdot 3 = 78$
$\cdot 5 - 23 = 4 \cdot$	$\cdot 7 + 3 \cdot = 69$	$9 \cdot - \cdot 4 = 75$
$\cdot 4 + 1 \cdot = 76$	$\cdot 8 - 6 \cdot = 14$	$\cdot 6 + 4 \cdot = 99$

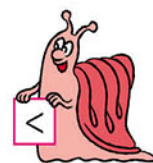
6 Микола пожартував і стер з дошки знаки арифметичних дій. Віднови записи, прокоментуй свої дії.

$7 \bigcirc 3 \bigcirc 2 = 12$	$7 \bigcirc 3 \bigcirc 2 = 6$	$6 \bigcirc 4 \bigcirc 1 = 3$
$7 \bigcirc 3 \bigcirc 2 = 2$	$6 \bigcirc 4 \bigcirc 1 = 1$	$6 \bigcirc 4 \bigcirc 1 = 9$

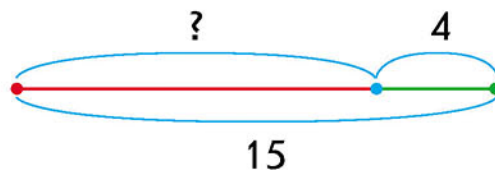
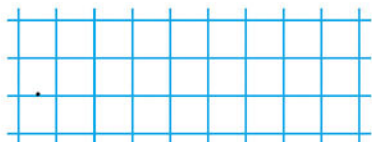
7 Виконай порівняння.

$26 \text{ см} - 6 \text{ см} \bigcirc 19 \text{ см}$	$6 \text{ дм} \bigcirc 62 \text{ см}$
$30 \text{ см} + 4 \text{ см} \bigcirc 35 \text{ см}$	$38 \text{ см} \bigcirc 4 \text{ дм}$

8 Прочитай задачу. Перевір, чи правильно учениця виконала схему. Склади рівність, яка є розв'язанням задачі.

- ▶ На озері плавало 15 лебедів і качок. Скільки плавало лебедів, якщо качок було 4?

➤➤ ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА РІЗНИМИ СПОСОБАМИ

1 Попрацюй із математичними матеріалами.

2

2 Знайди значення виразів двома способами за схемами.

$\begin{array}{r} 35 + 24 = \dots + \dots = \dots \\ \swarrow \quad \searrow \quad \swarrow \quad \searrow \\ + \quad \quad \quad + \\ \longleftarrow \quad \quad \longrightarrow \end{array}$	$\begin{array}{r} 86 - 53 = \dots + \dots = \dots \\ \swarrow \quad \searrow \quad \swarrow \quad \searrow \\ + \quad \quad \quad + \\ \longleftarrow \quad \quad \longrightarrow \end{array}$
$\begin{array}{r} 35 + 24 = \dots + \dots = \dots \\ \swarrow \quad \searrow \\ + \end{array}$	$\begin{array}{r} 86 - 53 = \dots - \dots = \dots \\ \swarrow \quad \searrow \\ + \end{array}$

3 Перевір роботу Олі. Згадайся, чому вона помилилася.

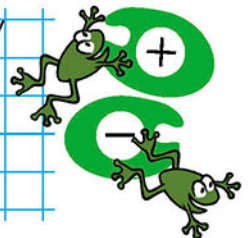
$26 + 13 = 91$	$87 - 65 = 22$	$46 + 12 = 58$
$38 - 16 = 22$	$32 + 26 = 85$	$98 - 52 = 64$
$74 + 24 = 98$	$78 - 56 = 22$	$38 - 27 = 1$

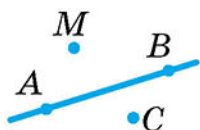
4 Згадай, у якому порядку можна додавати числа. Знайди значення сум зручним способом. Прокоментуй свої дії.

$8 + 5 + 2 = \dots$	$40 + 6 + 30$	$5 + 8 + 5$
$1 + 7 + 9$	$70 + 4 + 5$	$7 + 4 + 6$
$6 + 8 + 4$	$4 + 60 + 6$	$3 + 60 + 7$

5 Встав такі знаки арифметичних дій, щоб утворилися істинні рівності.

$8 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 3$	$9 \bigcirc 1 \bigcirc 2 = 6$	$5 \bigcirc 5 \bigcirc 4 = 14$
$8 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 7$	$9 \bigcirc 1 \bigcirc 2 = 8$	$5 \bigcirc 5 \bigcirc 4 = 6$
$8 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 9$	$9 \bigcirc 1 \bigcirc 2 = 10$	$5 \bigcirc 5 \bigcirc 4 = 4$

6 Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії.

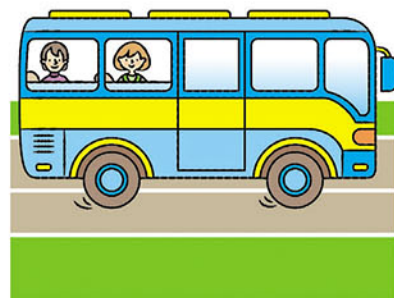
Доданок	23	34		34		56	54	63		67		55	15	36
Доданок	14		14	23	12		32		44	11	36		13	
Сума		89	45		68	89		87	56		97	68		49

7 Подумай, на які запитання з поданих нижче ти зможеш відповісти за даною умовою. Якщо зможеш, склади вираз для відповіді на кожне запитання. До якого запитання тобі важко скласти вираз?

► В автобусі їхали 13 чоловіків і 12 жінок. На зупинці вийшли 2 жінки, а увійшли 3 чоловіки.

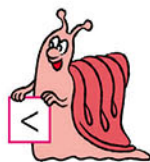
- 1) Скільки всього чоловіків і жінок їхало в автобусі?
- 2) На скільки більше жінок, ніж чоловіків, їхало в автобусі?
- 3) Скільки жінок залишилося в автобусі?
- 4) Скільки чоловіків стало в автобусі?
- 5) На скільки більше людей вийшло на зупинці, ніж увійшло?
- 6) Скільки людей їде в автобусі після зупинки?

8 Виконай порівняння.

$6 \text{ м } 8 \text{ дм} \bigcirc 5 \text{ м } 9 \text{ дм}$

$7 \text{ дм } 9 \text{ см} \bigcirc 80 \text{ см}$

$27 \text{ см} - 5 \text{ см} \bigcirc 22 \text{ см}$

$16 \text{ дм} + 3 \text{ дм} \bigcirc 18 \text{ см}$

9 Встав такі цифри, щоб утворилися істинні рівності.

$4 \cdot + \cdot 3 = 77$	$\cdot 9 - 5 \cdot = 35$	$2 \cdot + \cdot 4 = 89$
$8 \cdot - \cdot 6 = 32$	$\cdot 6 + 3 \cdot = 58$	$8 \cdot - \cdot 6 = 21$

ВІВЧАЄМО ОДИНИЦІ ЧАСУ: ДОБА, ТИЖДЕНЬ, МІСЯЦЬ, РІК

- 1 У яких одиницях вимірюється кожна величина? З'єднай лінією відповідні пари смужок.

Довжина	1 година	1 дм
Маса	1 см	1 доба
Час	1 кг	1 тиждень
Місткість	1 м	1 л

- 2 Попрацюйте в парах. Назвіть частини доби. Розкажіть, що ви робили сьогодні вранці; що плануєте на день, на вечір. Пригадайте, чим цікавим запам'ятався день учора; позавчора. Яке число місяця було вчора? яке — сьогодні? яке буде завтра? яке — післязавтра?

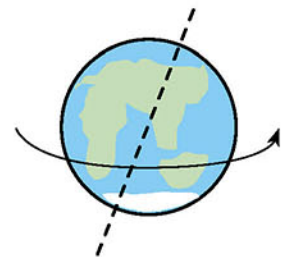
- 3 Заповни таблицю, визначивши відповідні дні тижня.

Учора	Сьогодні	Завтра	Післязавтра
Четвер			
	Вівторок		
		П'ятниця	
			Понеділок

- 4 Назви відомі тобі одиниці вимірювання часу. Коли ти ними користуєшся?

Доба, місяць, рік — ці одиниці часу пов'язані з обертанням небесних тіл.

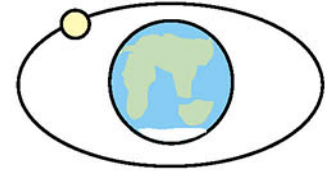
- **Доба** — це проміжок часу, протягом якого Земля робить повний оберт навколо своєї осі.
У добі 24 години.

- 1 доба — 24 години
- 1 місяць — приблизно 30 днів
- 1 рік — 12 місяців

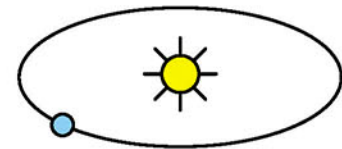
5 Скільки днів у тижні? Досліди календар. Полічи, скільки тижнів може бути в місяці.

➤ **Місяць** — це проміжок часу, за який Місяць робить повний оберт навколо Землі та навколо своєї осі.

6 Досліди календар. Скільки днів може бути в місяці? Скільки місяців у році?

➤ **Рік** — це проміжок часу, за який Земля робить повний оберт навколо Сонця. За той самий час Місяць робить 12 повних обертів навколо Землі. Тому рік поділяють на 12 проміжків — місяців. У році — 12 місяців.

7 Заповни таблицю, визначивши відповідні місяці.

Зима	Весна	Літо	Осінь
Грудень			
		Липень	
	Травень		Листопад

8 Назви членів родини від найстаршого до наймолодшого; від наймолодшого до найстаршого.

35 років

7 років

36 років

62 роки

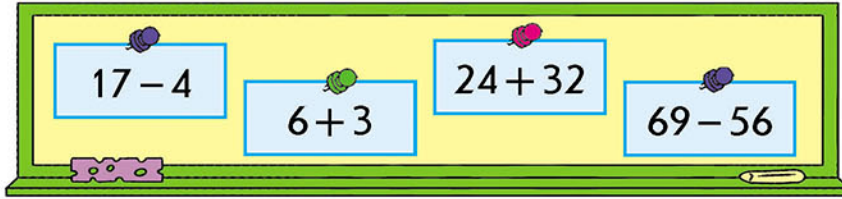

64 роки

»» ЗНАЙОМИМОСЯ З МАТЕМАТИЧНИМИ ВИРАЗАМИ, ЩО МІСТЯТЬ ДУЖКИ

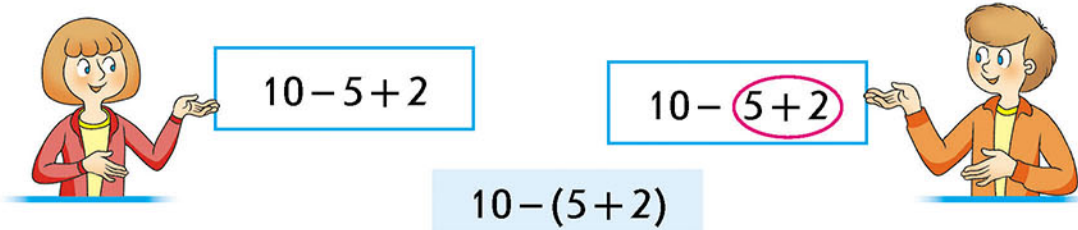
1

Прочитай математичні вирази різними способами.

2

Знайди суму чисел 5 і 2. Відними її від числа 10. Назви результат. Юля та Славко спробували записати відповідний вираз. Знайди значення записаних виразів.

3

Обери запис, який відповідає вимозі.

До числа 3 додати різницю чисел 7 і 5.

$3+7-5$

$3+(7-5)$

Від числа 17 відняти суму чисел 6 і 4.

$17-(6+4)$

$17-6+4$

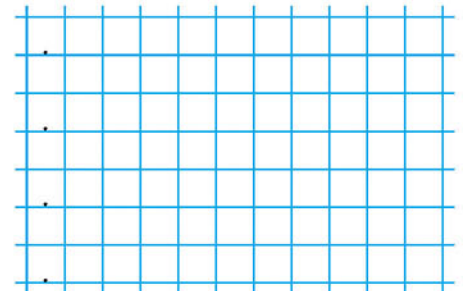

Якщо треба **додати** чи **відняти суму** або **різницю** чисел, то її **записують у дужках**.

4

Запиши вирази, використовуючи дужки.

- 1) До суми чисел 3 і 6 додати 1.
- 2) Від числа 9 відняти суму чисел 4 і 3.
- 3) До числа 3 додати різницю чисел 16 і 6.
- 4) До числа 4 додати суму чисел 8 і 2.

➤ **Сполучний закон додавання:**

$$(a + b) + c = a + (b + c)$$

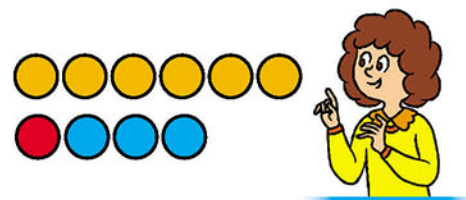
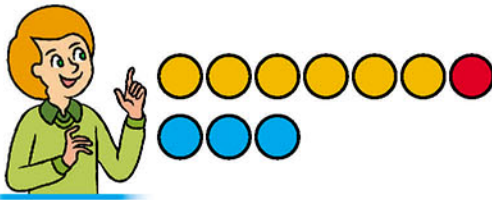
5 Попрацюй із математичними матеріалами.

6 Оленка і Сашко знаходили значення виразів по-різному. Поясни, як кожен із них міркував. Чому результати обчислень однакові?

$$6 + 1 + 3 = (6 + 1) + 3 = 10$$

$$6 + 1 + 3 = 6 + (1 + 3) = 10$$

➤ Два доданки можна замінити їх сумою.

7 Розглянь суми. Зроби припущення щодо їх значень. Знайди значення виразів.

$3 + (2 + 4)$	$(3 + 2) + 4$
$(3 + 4) + 2$	$2 + (3 + 4)$

➤ Числа можна додавати в будь-якому порядку!

8 Як різними способами можна знайти значення суми: $5 + 2 + 3$? Прокоментуй записи, які зробив Андрійко.

$$(5 + 2) + 3$$

$$5 + (2 + 3)$$

Порівняй записи виразів. Зроби припущення щодо значень цих виразів. Знайди значення кожного виразу. Який висновок можна зробити?

Сполучний закон додавання

$$(a + b) + c = a + (b + c)$$

ВІЗНАЧАЄМО ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ДІЙ У ВИРАЗАХ

1 Попрацюй із математичними матеріалами.

2 Установи, який вираз у дужках — сума чи різниця? Прочитай кожний з поданих виразів, скориставшись зразками.

$$23 - (9 + 1)$$

Від 23 відняти суму чисел 9 і 1.

$$53 + (40 - 20)$$

$$81 - (30 + 40)$$

$$69 + (9 - 8)$$

$$98 - (5 + 3)$$

$$40 + (36 - 6)$$

До 40 додати різницю чисел 36 і 6.

$$(7 + 3) - 8$$

$$(80 - 60) + 5$$

3 Знайди значення виразів, виконуючи вказаний порядок дій. Зістав значення виразів у кожному стовпчику. Зроби висновок, чи залежить значення виразу від порядку виконання дій.

$10 - 8 - 1$	$47 - 5 + 2$	$76 - 4 - 2$
$10 - (8 - 1)$	$47 - (5 + 2)$	$76 - (4 - 2)$

У виразі з дужками **першими** виконують дії в дужках.
У виразі без дужок дії виконують так, як вони записані, — зліва направо.

4 Прочитай вирази. У кружках зазнач порядок виконання дій.

$6 + (12 - 2)$	$8 - (4 + 2)$	$(34 + 12) - 23$
$56 - 43 + 21$	$45 - 12 + 22$	$34 + (67 - 55)$

$$\triangleright a + (b - c) \quad \triangleright (k + p) - n$$

5 Зазнач у кружках порядок виконання дій у виразах. Знайди значення виразів за схемами.

$8 + (5 - 3) = 8 + \dots = \dots$	$57 + (10 - 8) = \dots + \dots = \dots$
$9 - (4 + 2) = \dots + \dots = \dots$	$(38 - 26) + 74 = \dots + \dots = \dots$
$10 - (9 - 6) = \dots - \dots = \dots$	$69 - (38 - 22) = \dots - \dots = \dots$

6 Постав дужки відповідно до зазначеного порядку дій. Знайди значення виразів.

$9 - 6 - 2 = \dots$	$43 + 6 - 5 = \dots$	$7 - 4 + 3 = \dots$
$38 - 27 - 5 = \dots$	$80 + 20 - 10 = \dots$	$4 + 6 - 7 = \dots$

7 \triangleright Тато купив на ринку 5 кг яблук, 3 кг груш, 7 кг слив і 2 кг персиків.

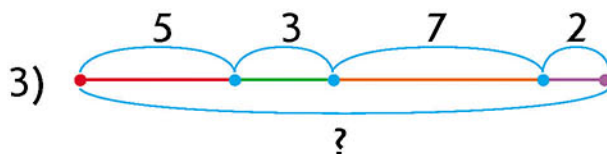
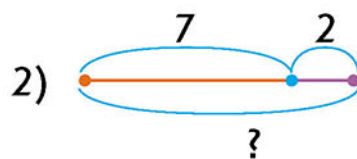
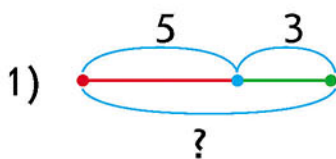
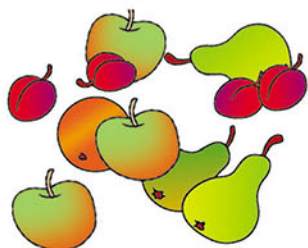
Про що дізнаємось, коли знайдемо значення кожного виразу?

$$5 + 3$$

$$7 + 2$$

$$5 + 3 + 7 + 2$$

Яка схема ілюструє, скільки всього кілограмів фруктів купив тато? Знайди значення відповідного виразу.

»» СКЛАДАЄМО ЗАДАЧІ

1

Виділи числові дані в кожній умові. Про що можна дізнатися за цими даними? Постав запитання.

- 1) У Кості 12 гривень, а в Орисі 10 гривень.
- 2) Сік коштує 30 гривень, а печиво на 10 гривень менше.
- 3) У Миколки в гаманці 40 гривень. Мама дала йому ще 20 гривень.
- 4) Після того як тато дав Катрусі 20 гривень, у неї стало 50 гривень.
- 5) У Маринки було 50 гривень, вона витратила 40 гривень.

2

Склади задачі, розв'язанням яких є вираз: $14 + 5$. Почни запитання своїх задач так:

- 1) Скільки всього ... ?
- 2) Скільки стало ... ?
- 3) Скільки ..., якщо ... на 5 більше?
- 4) Скільки було спочатку?

3

Зістав тексти задач. Чи однакове в них розв'язання?

- 1) Наталка витратила на булочку 10 гривень і на шоколадку — 20 гривень. Скільки всього грошей витратила Наталка?
- 2) Наталка витратила на булочку 10 гривень і на шоколадку — 20 гривень. На скільки гривень зменшилася кількість грошей в Наталки?

4

Перевір, чи правильно учень визначив порядок виконання дій у виразах. Виправ помилки.

$$8 - (2 + 4) \quad (3 + 7) - 5 \quad 9 - (7 - 5) + 1 \quad (6 + 4) - (8 - 5)$$

$$\triangleright a + (b - c) \quad \triangleright (k + p) - n \quad \triangleright (c - p) + (k + a)$$

5 Постав дужки так, щоб виконувався зазначений порядок дій.

$$6 + 4 - 7 \quad 8 - 7 - 5 \quad 9 - 4 - 3 + 6 \quad 10 - 7 - 5 + 1$$

6 Олег стверджує, що записав істинні рівності. Чи правий хлопчик? Яке правило він застосував?

$$(2 + 6) + 1 = 2 + (6 + 1) \quad 4 + (3 + 2) = (4 + 3) + 2$$

7 Знайди значення виразів зручним способом.

$$3 + 50 + 7 = \dots \quad 30 + 8 + 50 = \dots$$

$$6 + 4 + 80 = \dots \quad 4 + 40 + 20 = \dots$$

8 Знайди значення виразів.

$$5 \text{ см} + 60 \text{ см} = \square \square \text{ _____}$$

$$8 \text{ дм} + 40 \text{ дм} + 2 \text{ дм} = \square \square \text{ _____}$$

$$15 \text{ см} - 3 \text{ см} = \square \square \text{ _____}$$

$$14 \text{ м} + 3 \text{ м} + 7 \text{ м} = \square \square \text{ _____}$$

9 Усно склади задачу за схемою. Склади можливі вирази, обчисли їх значення.

Grid for writing the answer to problem 9.

➤ ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА ЧАСТИНАМИ

1 Виправ помилки.

10	4	2	5	7	1	3	6	7	9
	5	8	4	3	8	7	3	2	1

7	5	4	2	7	3	6
	2	3	4	1	4	1

2 Доповни або зменш числа до 10.

$6 + \square$

$13 - \square$

$2 + \square$

$15 - \square$

$11 - \square$

$7 + \square$

$16 - \square$

$1 + \square$

3 Обчисли зручним способом. Які доданки доцільно поміняти місцями?

$9 + 6 + 1$	$8 + 3 + 7$
$4 + 2 + 8$	$2 + 5 + 8$

4 Встав такі числа, щоб одержати істинні рівності.

$9 + \dots + 7 = 17$	$7 + \dots + 2 = 12$	$8 + \dots + 5 = 15$
$4 + \dots + 3 = 13$	$5 + \dots + 8 = 18$	$3 + \dots + 9 = 19$

5 Прочитай перший вираз у стовпчику. Скільки в першому доданку не вистачає до 10? Розглянь другий вираз у стовпчику. Зістав його з першим виразом. Чи допоможе другий вираз знайти значення першого? Виконай обчислення усно.

$$\begin{array}{c} 9 + 7 \\ \swarrow \searrow \\ 9 + 1 + 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 5 + 8 \\ \swarrow \searrow \\ 5 + 5 + 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 6 + 9 \\ \swarrow \searrow \\ 6 + \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8 + 8 \\ \swarrow \searrow \\ 8 + \square + \square \end{array}$$

➤ Сума зручних доданків

$$7+5$$

$$\swarrow \searrow$$

$$3+2$$

$$13-4$$

$$\swarrow \searrow$$

$$3+1$$

- 6 Прочитай перший вираз у стовпчику. Скільки одиниць треба забрати від зменшуваного, щоб одержати 10? Розглянь другий вираз у стовпчику. Зістав його з першим виразом. Чи допоможе другий вираз знайти значення першого? Виконай обчислення усно.

$$16-7$$

$$\swarrow \searrow$$

$$16-6-1$$

$$15-8$$

$$\swarrow \searrow$$

$$15-5-3$$

$$16-9$$

$$\swarrow \searrow$$

$$16-\square-\square$$

$$12-8$$

$$\swarrow \searrow$$

$$12-\square-\square$$

- 7 Прокоментуй розв'язання.

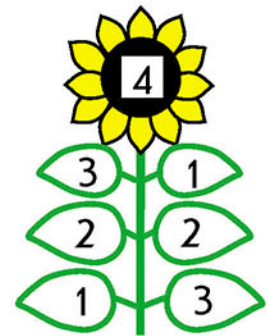

$$8+2=(8+1)+1=9+1=10$$

$$1+1$$

$$10-4=(10-1)-3=9-3=6$$

$$1+3$$

- 8 Попрацюй із кружками-намистинками. Поясни розв'язання.

$$9+2=(9+1)+1=10+1=11$$

$$\swarrow \searrow$$

$$1+1$$

$$12-4=(12-2)-2=10-2=8$$

$$\swarrow \searrow$$

$$2+2$$

- 9 Прокоментуй обчислення за схемами.

$$7+4=7+\square+\square=10+\square=\square$$

$$\swarrow \searrow$$

$$\square+\square$$

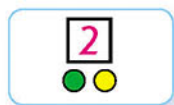
$$11-3=11-\square-\square=10-\square=\square$$

$$\swarrow \searrow$$

$$\square+\square$$

➤➤ ЗНАЙОМИМОСЯ ІЗ ЗАДАЧАМИ НА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ ТРЬОХ ДОДАНКІВ

1 Попрацюй із математичними матеріалами.

2 Прокоментуй обчислення за схемами.

$$8 + 3 = \overset{10}{8 + \square} + \square = 10 + \square = \square\square$$

$$11 - 4 = \overset{10}{11 - \square} - \square = 10 - \square = \square$$

$$9 + 3 = \overset{10}{9 + \square} + \square = 10 + \square = \square\square$$

$$12 - 4 = \overset{10}{12 - \square} - \square = 10 - \square = \square$$

3 Перевір, чи правильно Андрійко розв'язав задачу.

➤ На морському березі відпочивають 4 чайки і 6 бакланів. Скільки всього птахів на березі?

Задача

Ч. — 4 пт. } Б. — 6 пт. } ?		
--------------------------------	--	--

Розв'язання

$6 + 4 = 10$ (пт.)

Відповідь: усього 10 птахів.

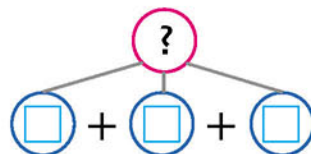
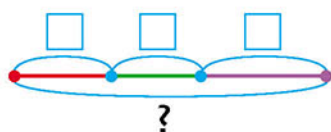
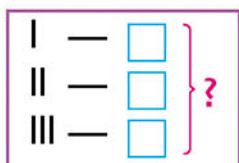
Оленка запропонувала хлопчику іншу задачу. Порівняй її з попередньою.

➤ На морському березі відпочивають 4 чайки, 6 бакланів і 5 голубів. Скільки всього птахів на березі?

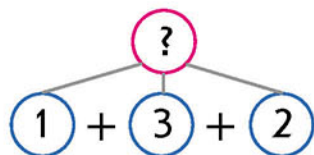
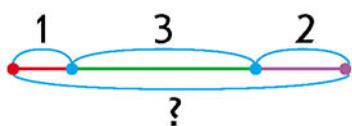
Як треба змінити подані короткий запис, схему та схему аналізу, щоб розв'язати задачу Оленки? Знайди відповідь на запитання її задачі.

Задачі на знаходження суми трьох доданків

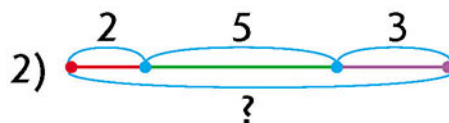
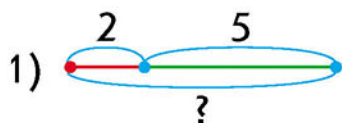
4 Визнач задачу, якій відповідають обидві схеми.

- 1) У кішки 1 біле, 3 чорних й 2 смугастих кошенят. Скільки білих і чорних кошенят?
- 2) У кішки 1 біле, 3 чорних й 2 смугастих кошенят. На скільки більше чорних кошенят, ніж смугастих?
- 3) У кішки 1 біле, 3 чорних й 2 смугастих кошенят. Скільки всього кошенят у кішки?

5 Добери схему до тексту задачі. Зміни запитання задачі так, щоб їй відповідала інша схема.

- Тетянка намалювала 2 картинки фарбами, 5 — олівцями та 3 — крейдою. Скільки всього малюнків намалювала Тетянка?

6 Знайди значення виразів.

$$59 - (5 + 4)$$

$$(44 - 4) - 30$$

$$(15 - 5) + 18 - 6$$

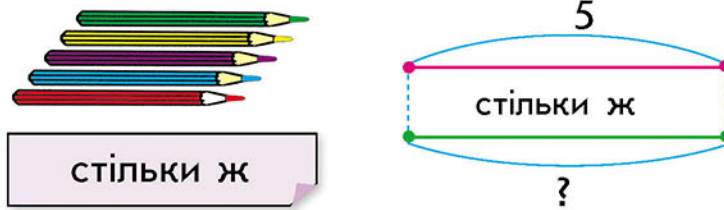
$$45 - (10 + 2) - 11$$

»» ЗНАЙОМИМОСЯ ІЗ ЗАДАЧАМИ НА ЗНАХОДЖЕННЯ ТРЕТЬОГО ЧИСЛА ЗА СУМОЮ ДВОХ ЧИСЕЛ

1 Попрацюй із математичними матеріалами.

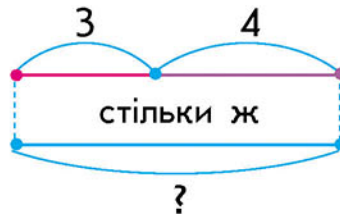
2 Тарасик поклав на парту 5 олівців і стільки ж ручок. Скільки ручок поклав хлопчик? Прокоментуй схему.

3 На парті в Ганнусі 3 ручки та 4 олівці. Під ними вона поклала стільки фломастерів, скільки ручок та олівців разом. Скільки фломастерів поклала Ганнуса?

стільки ж

$3 + 4 = 7$ (шт.) — усього ручок і олівців, тому фломастерів також 7!

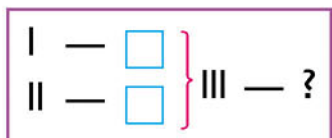
4 В океанаріумі 8 риб-папуг, 2 скати, а катранів стільки, скільки риб-папуг і скатів разом. Скільки катранів в океанаріумі? Прокоментуй розв'язання задачі.

Задача

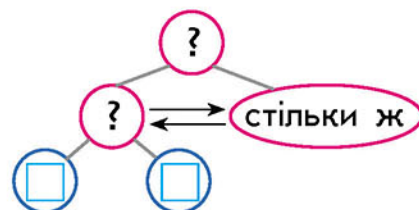
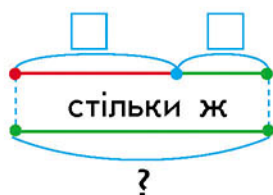
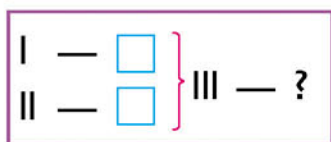
П. — 8 р. }
С. — 2 р. } К. — ?

Розв'язання

$8 + 2 = 10$ (р.) — усього риб-папуг і скатів, тому катранів також 10.
Відповідь: 10 катранів у океанаріумі.

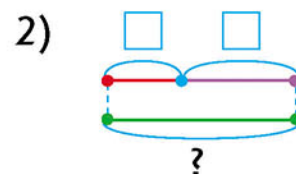
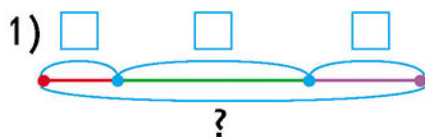
Задачі на знаходження третього числа за сумою двох даних чисел

5

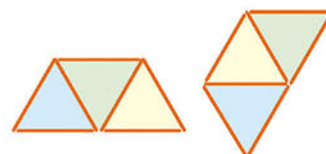
Добери до задачі схему. Зміни текст задачі так, щоб у ній потрібно було знайти суму трьох доданків.

- У коралах ховаються від хижаків 4 морські зірки, 5 морських їжаків, а морських коників стільки, скільки морських зірок і їжаків разом. Скільки морських коників ховається в коралах?

6

Поміркуй, як скласти два трикутники із 5 паличок; три трикутники із 7 паличок. Оціни, як Софійка та Миколка склали три трикутники. Чи існує ще один варіант?

7

Обчисли, виконуючи додавання або віднімання числа частинами.

$$12 - 5 = \overset{10}{12 - \square} - \square = 10 - \square = \square$$

$$7 + 4 = \overset{10}{7 + \square} + \square = 10 + \square = \square \square$$

$$13 - 5 = \overset{10}{13 - \square} - \square = 10 - \square = \square$$

$$8 + 4 = \overset{10}{8 + \square} + \square = 10 + \square = \square \square$$

»» ДОДАЄМО СУМУ ДО ЧИСЛА

1

Попрацюй із математичними матеріалами.

2

Прокоментуй розв'язання за схемами. Закінчи обчислення.

$$7 + 6 = (7 + 3) + 3 = \square\square + 3 = \square\square$$

3 + 3

$$9 + 5 = 9 + (1 + 4) = (9 + 1) + 4 = \square\square$$

Щоб **додати суму двох чисел** до числа, достатньо до цього числа **додати один доданок**, а потім до одержаного результату **додати інший доданок**.

$$14 - 6 = (14 - 4) - 2 = \square\square - 2 = \square$$

4 + 2

$$12 - 7 = 12 - (2 + 5) = (12 - 2) - 5 = \square$$

Щоб **відняти суму двох чисел** від числа, достатньо від цього числа **відняти один доданок**, а потім від одержаного результату **відняти інший доданок**.

3

Визнач, які правила були застосовані для зручності обчислень. Закінчи обчислення за схемами.

$$5 + (5 + 3) = (5 + 5) + 3 = \square\square + 3 = \square\square$$

$$7 + (2 + 3) = (7 + 3) + 2 = \square\square + \square = \square\square$$

$$13 - (3 + 5) = (13 - 3) - 5 = \square\square - 5 = \square$$

$$16 - (2 + 6) = (16 - 6) - 2 = \square\square - \square = \square$$

4

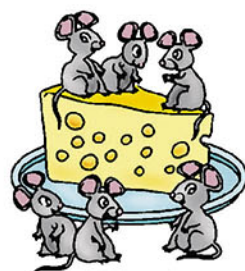
Добери до кожної задачі опорну схему з поданих.

- » 1) У першій нірці живе 10 мишей, у другій — 7, а в третій — 3. Скільки всього мишей живуть у цих нірках?

$$a + (b + c) = \begin{cases} (a + b) + c \\ (a + c) + b \end{cases}$$

$$a - (b + c) = \begin{cases} (a - b) - c \\ (a - c) - b \end{cases}$$

- 2) У першій нірці живе 10 мишей, у другій — 7. Скільки всього мишей живуть у цих нірках?
- 3) У першій нірці живе 10 мишей, у другій — 7, а в третій — стільки, скільки в першій і другій разом. Скільки мишей живуть у третій нірці?

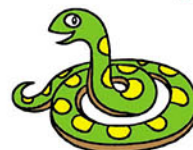
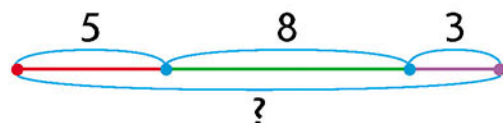
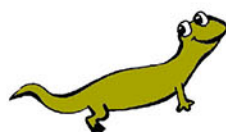
а)
$$\left. \begin{array}{l} I - \square \\ II - \square \end{array} \right\} ?$$

б)
$$\left. \begin{array}{l} I - \square \\ II - \square \end{array} \right\} III - ?$$

в)
$$\left. \begin{array}{l} I - \square \\ II - \square \\ III - \square \end{array} \right\} ?$$

- 5 Прочитай умову та розглянь схему. Доповни умову числовими даними. Постав запитання.

На сонечку гріються \square жабок, \square ящірок і \square вужів.

- 6 Перевір, чи правильно визначено порядок виконання дій у виразах. Якщо є помилки, то виправ їх.

$$43 - (17 + 3)$$

$$(34 - 27) + 16 - (11 - 8)$$

$$32 - (14 + 9) - 6$$

- 7 Зазнач у кружках порядок виконання дій у виразах. Знайди значення виразів.

$60 - (3 + 7)$	$39 + 1 - 10$
$74 + (85 - 80)$	$28 - 8 + 14$
$44 + (13 - 10)$	$69 - (29 + 40)$

»» ВИКОРИСТОВУЄМО ПЕРЕСТАВНИЙ ЗАКОН ДОДАВАННЯ

1 Як можна розподілити суми на дві групи? Як доцільно міркувати при додаванні до меншого числа більшого?

$5+3$

$2+7$

$4+6$

$8+2$

$4+8$

$9+6$

$7+5$

$3+9$

Коли до меншого числа додають більше, зручніше **переставити доданки**.

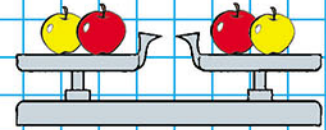
2 Закінчи розв'язання за схемами.

$$4+7 \overset{\leftarrow}{=} 7+4 = (7+3)+1 = \dots + \dots = \dots$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 3+1 \end{array}$

$$6+8 \overset{\leftarrow}{=} 8+6 = (\dots + \dots) + \dots = \dots + \dots = \dots$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$

3 Перестав доданки та виконай додавання частинами.

$$4+8 = \dots + \dots = \dots + \dots + \dots = \dots + \dots = \dots$$

$\begin{array}{c} \wedge \\ \dots + \dots \end{array}$

$$6+9 = \dots + \dots =$$

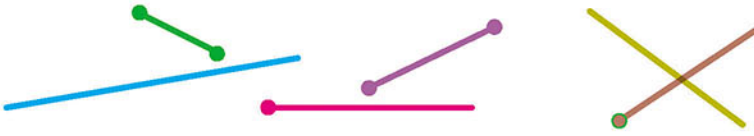
$\begin{array}{c} \wedge \\ \dots + \dots \end{array}$

$$5+6 = \dots + \dots =$$

$\begin{array}{c} \wedge \\ \dots + \dots \end{array}$

$$7+8 = \dots + \dots =$$

$\begin{array}{c} \wedge \\ \dots + \dots \end{array}$

- 4 Знайди значення сум, користуючись правилом додавання суми до числа. Кожен крок розв'язування прокоментуй. Як слід міркувати при обчисленні значень різниць?

$$6 + 5$$

$$14 - 7$$

$$7 + 5$$

$$12 - 6$$

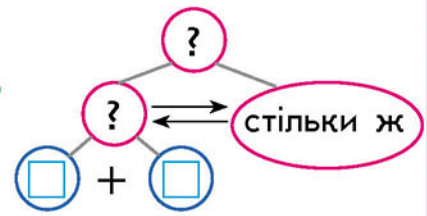
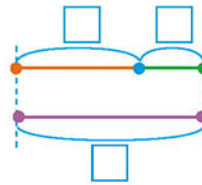
- 5 Прочитай задачу. Доповни її короткий запис і схеми. Розв'яжи задачу.

- За перший рік бобер побудував греблю завдовжки 3 м, за другий — 2 м, а за третій — стільки, скільки за два попередні роки разом. Скільки метрів греблі побудував бобер за третій рік?

Задача

$$\left. \begin{array}{l} \text{I} - \square \text{ м} \\ \text{II} - \square \text{ м} \end{array} \right\} \text{III} - \square$$

- 6 Усно склади задачі за короткими записами. Чим відрізнятимуться розв'язання цих задач?

$$\left. \begin{array}{l} \text{I} - 6 \\ \text{II} - 4 \end{array} \right\} \text{III} - ?$$

$$\left. \begin{array}{l} \text{I} - 6 \\ \text{II} - 4 \\ \text{III} - 7 \end{array} \right\} ?$$

➤➤ РОЗВ'ЯЗУЄМО ЗАДАЧІ ІЗ ЗАЙВИМИ ЧИСЛОВИМИ ДАНИМИ

1

Прочитай задачу. Назви числові дані, достатні для відповіді на запитання задачі. Розв'яжи задачу.

- У морську мандрівку команда вітрильника взяла 5 бочок прісної води. Під час однієї пригоди 2 бочки впали в океан, а 1 бочку захопили пірати. Скільки бочок води втратили мандрівники?

Зміни запитання так, щоб використати в розв'язанні число 5. Усно розв'яжи отриману задачу.

Оля поєднала умову поданої задачі зі зміненим запитанням і виконала короткий запис. Розкажи задачу, яку склала Оля. Що незвичного в її короткому записі? Чи можемо ми однією арифметичною дією відповісти на запитання цієї задачі?

Було — 5 б.

Втратили — ?, 2 б. і 1 б.

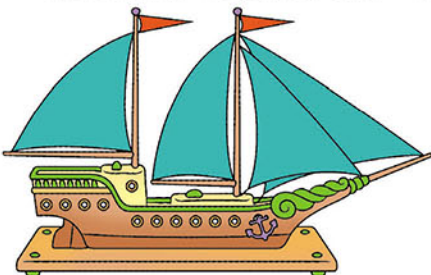
Залишилося — ?

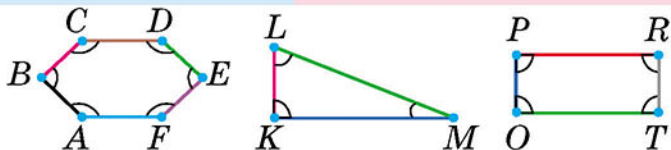
Існують задачі, на запитання яких **не можна відповісти одразу**, виконавши **лише одну арифметичну дію**.

2

Прочитай задачу. Назви числові дані, достатні для відповіді на запитання задачі. Які числові дані зайві?

- Учитель і 3 учні майстрували вітрильник. На виготовлення корпусу корабля вони витратили 5 днів, а на вітрила — 2 дні. Скільки часу витратили майстри на вітрильник?

3 Виконай обчислення за схемами з коментарем.

$$7 + 5 = \square + \square + \square = \square\square$$

$$\swarrow \quad \searrow$$

$$\square + \square$$

$$14 - 9 = \square - \square - \square = \square$$

$$\swarrow \quad \searrow$$

$$\square + \square$$

$$11 - 7 = \square - \square - \square = \square$$

$$\swarrow \quad \searrow$$

$$\square + \square$$

$$8 + 4 = \square + \square + \square = \square\square$$

$$\swarrow \quad \searrow$$

$$\square + \square$$

$$17 - 8 = \square$$

$$\swarrow \quad \searrow$$

$$\square + \square$$

$$4 + 7 \Rightarrow \square + \square = \square\square$$

$$\swarrow \quad \searrow$$

$$\square + \square$$

$$11 - 4 = \square$$

$$\swarrow \quad \searrow$$

$$\square + \square$$

$$8 + 5 = \square\square$$

$$\swarrow \quad \searrow$$

$$\square + \square$$

$$16 - 8 = \square$$

$$\swarrow \quad \searrow$$

$$\square + \square$$

$$2 + 9 \Rightarrow \square + \square = \square\square$$

$$\swarrow \quad \searrow$$

$$\square + \square$$

4 Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії.

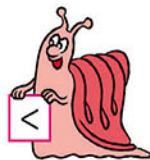
Зменшуване	48	86		79	94		98		58	87	49		24	88
Від'ємник	13		33	37		43	66	34		26		35	13	
Різниця		74	55		61	32		34	25		37	33		75

5 Порівняй іменовані числа.

$$6 \text{ м } 3 \text{ дм} \bigcirc 3 \text{ м } 6 \text{ дм}$$

$$8 \text{ дм } 3 \text{ см} \bigcirc 80 \text{ см}$$

$$8 \text{ м } 4 \text{ дм} \bigcirc 9 \text{ м } 5 \text{ дм}$$

$$4 \text{ м } 8 \text{ дм} \bigcirc 48 \text{ дм}$$

$$6 \text{ дм } 7 \text{ см} \bigcirc 64 \text{ см}$$

$$9 \text{ м} \bigcirc 8 \text{ м } 9 \text{ дм}$$

6 Перевір, чи правильно визначено порядок виконання дій у виразах.

$$47 - (32 + 12) + 4$$

3 1 2

$$(65 - 43) + 11 - (12 - 6)$$

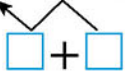
1 4 3 2

» ДОСЛІДЖУЄМО ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 20

1 Вибери варіант і виконай обчислення за схемами.

I варіант

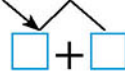
$$9 + 8 = \square\square$$

$$11 - 5 = \square$$

$$16 - 7 = \square$$

$$12 - 3 = \square$$

II варіант

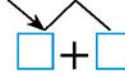
$$6 + 5 = \square\square$$

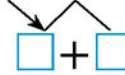
$$17 - 9 = \square$$

$$13 - 5 = \square$$

$$17 - 8 = \square$$

2 Досліди, який компонент дії змінюється. На скільки? Як це впливає на результат? Закінчи обчислення.

$$\begin{array}{r} 6 + 2 = 8 \\ + 1 \downarrow \quad \downarrow ? \\ 7 + 2 = \square\square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 - 7 = 3 \\ - 1 \downarrow \quad \downarrow ? \\ 9 - 7 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 - 4 = 2 \\ + 3 \downarrow \quad \downarrow ? \\ 9 - 4 = \square \end{array}$$

3 Досліди, чому в рівностях однакові результати. Впиши пропущені доданки.

$$8 + 4 = 12$$

$$5 + 9 = 14$$

$$7 + 9 = 16$$

$$4 + 7 = 11$$

$$9 + 3 = 12$$

$$6 + 8 = 14$$

$$8 + \square = 16$$

$$\square + \square = 11$$

4 Розгадай «секрет» таблиць додавання.

$$9 + 2 = 11$$

$$8 + 3 = 11$$

$$7 + 4 = 11$$

$$6 + 5 = 11$$

$$9 + 3 = 12$$

$$8 + 4 = 12$$

$$7 + 5 = 12$$

$$6 + 6 = 12$$

$$9 + 4 = 13$$

$$8 + 5 = 13$$

$$7 + 6 = 13$$

$$9 + 5 = 14$$

$$8 + 6 = 14$$

$$7 + 7 = 14$$

$$9 + 6 = 15$$

$$8 + 7 = 15$$

$$9 + 7 = 16$$

$$8 + 8 = 16$$

$$9 + 8 = 17$$

$$9 + 9 = 18$$

➤ Склад чисел
другого десятка

Якщо **перший доданок** $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ на кілька одиниць,
а **другий доданок**, навпаки, $\frac{\text{зменшиться}}{\text{збільшиться}}$ на стільки ж
одиниць, то **значення суми не зміниться.**

5

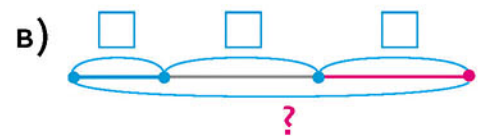
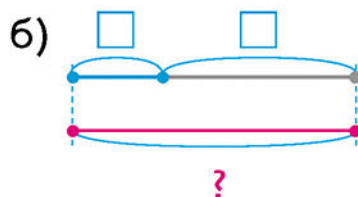
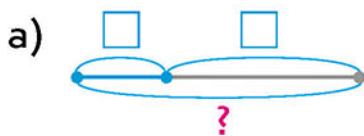
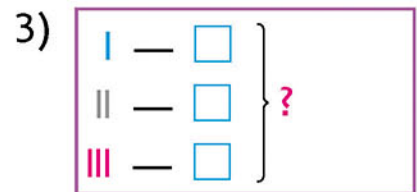
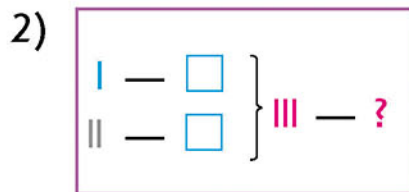
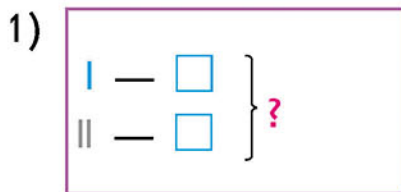
У Галинки купюри 10, 5 і 1 гривня. Що вона може купити на ці гроші? Які купюри вона має дати касиру? Скільки решти вона одержить?

6

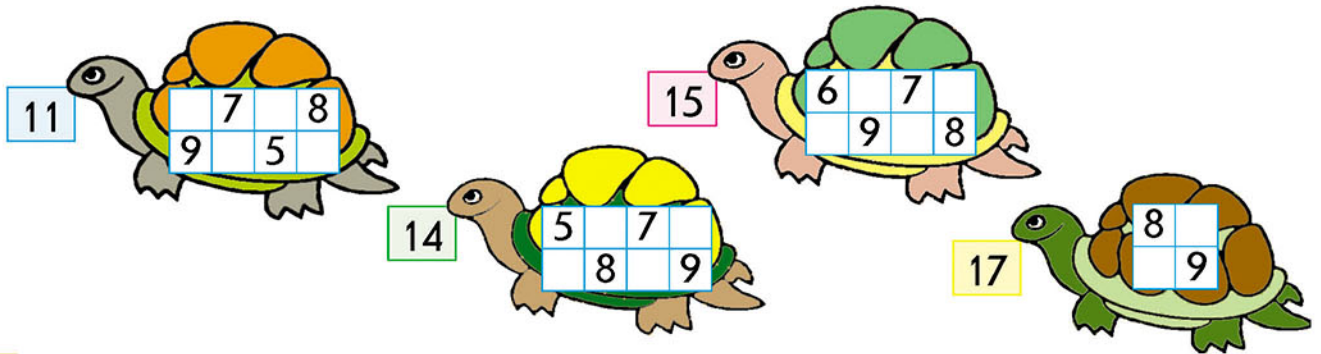
Добери до задачі опорну схему та схематичний рисунок. Доповни їх. Розв'яжи задачу усно.

➤ У бабусі 4 онучки та 7 онуків. Скільки пиріжків вона має випекти, щоб дати кожному по одному пиріжку?

ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА НА ОСНОВІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ

1 Запиши склад чисел.

2 Заміни числа сумою.

$10 = \dots + 1$	$13 = \dots + 4$	$14 = \dots + 7$	$16 = \dots + 8$
$8 = \dots + 1$	$16 = \dots + 9$	$18 = \dots + 9$	$12 = \dots + 9$
$17 = \dots + 8$	$16 = \dots + 7$	$17 = \dots + 9$	$13 = \dots + 9$

3 Досліди рівності. Чому результат дорівнює першому доданку? Закінчи обчислення.

$$(5 + 9) - 9 = 5$$

$$(8 + 6) - 6 = \square$$

$$(7 + 9) - 9 = \square$$

4 Знайди значення різниць у першому рядку. Зістав різниці. Що змінилося? Як ця зміна вплине на розв'язування в наступних випадках?

$10 - 9 = (\dots + \dots) - 9 = \dots$	$8 - 7 = (\dots + \dots) - 7 = \dots$
$14 - 9 = (\dots + \dots) - 9 = \dots$	$13 - 7 = (\dots + \dots) - 7 = \dots$
$12 - 6 = (\dots + \dots) - 6 = \dots$	$11 - 5 = (\dots + \dots) - 5 = \dots$

➤ $a - b = c$, оскільки $c + b = a$

5 Знайди значення різниць за схемами із коментарем.

$$18 - 9 = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$11 - 5 = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$16 - 8 = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$15 - 6 = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

6 Розглянь першу рівність. Що означає «від 11 відняти 6»? Знайди значення решти різниць за зразком.

$$11 - 6 = 5, \text{ оскільки } 5 + 6 = 11$$

$$12 - 4 = \square, \text{ оскільки } \square + 4 = 12$$

$$13 - 5 = \square, \text{ оскільки } \square + 5 = 13$$

Від числа a відняти число b — це означає знайти таке число c , яке в сумі з **від'ємником** дає **зменшуване**.

$$a - b = c, \text{ оскільки } c + b = a.$$

7 Знайди значення різниць за схемою.

$$14 - 8 = \square, \text{ оскільки } \square + 8 = 14.$$

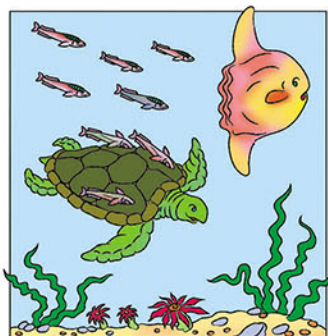
$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + 8 \end{array}$$

$$12 - 7$$

$$15 - 9$$

$$17 - 8$$

8 Прочитай задачі. Чи є вони оберненими?

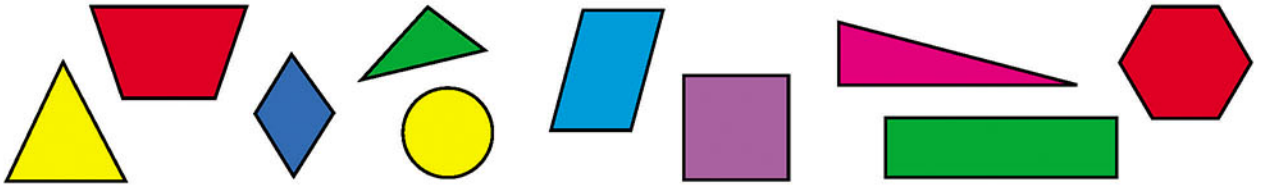

- 1) На черепаці каталося 15 риб-прилипал. Скільки риб залишилося після того, як 5 із них прилипли до риби-місяця?
- 2) На черепаці каталося 15 риб-прилипал. Після того як кілька з цих риб прилипли до риби-місяця, на черепаці залишилося 10 риб. Скільки риб-прилипал перебралися до риби-місяця?

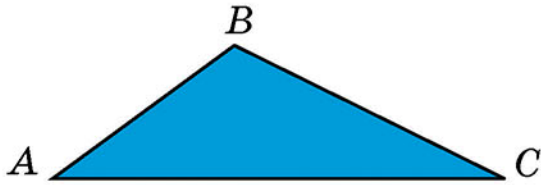
Якщо можливо, склади ще одну обернену задачу.

»» ДІЗНАЄМОСЯ ПРО ПЕРИМЕТР МНОГОКУТНИКА

- 1 Назви множину. Назви кожен підмножину. Розкажи, що ти знаєш про ці фігури.

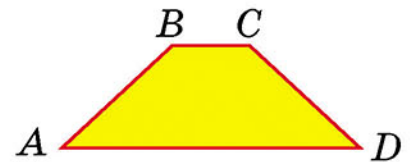
- 2 Виміряй довжини сторін кожного многокутника та знайди їх суму.

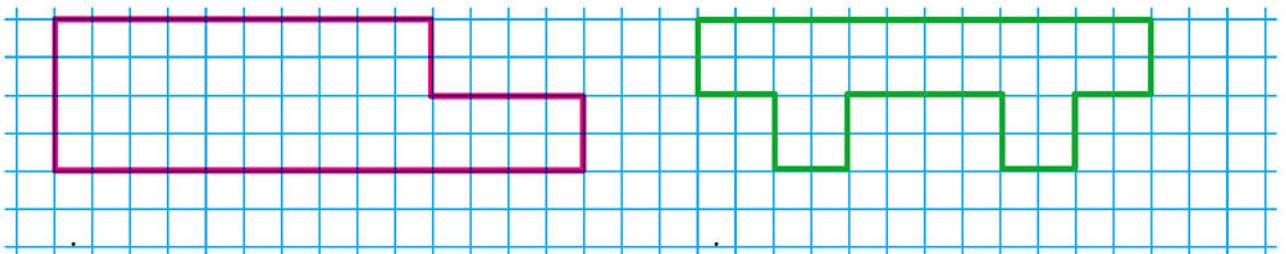
»» Сума довжин усіх сторін многокутника — це **периметр**.

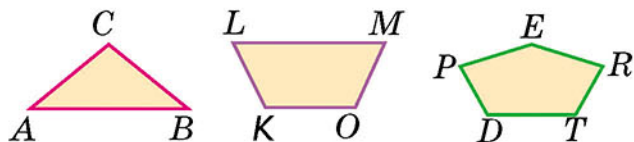
- 3 Назви ланки — відрізки ламаної. Яку фігуру обмежує ламана? Виміряй довжини ланок. Знайди довжину ламаної.

»» **Периметр** многокутника — це **довжина замкненої ламаної**, яка обмежує цей многокутник.

- 4 Знайди периметр кожного многокутника, вважаючи, що дві клітинки — це 1 см.

5 Миколка почав розв'язувати задачу. Закінчи розв'язання.

➤ Сторони чотирикутника дорівнюють 6 см, 4 см, 8 см і 2 см. Знайди периметр фігури.

Задача

I — 6 см	}	?
II — 4 см		
III — 8 см		
IV — 2 см		

6 Знайди значення різниць за схемами з коментарем.

$15 - 7 = \square$, оскільки $\square + 7 = 15$

$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + 7 \end{array}$

$11 - 5 = \square$, оскільки $\square + 5 = 11$

$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + 5 \end{array}$

$18 - 9 = \square$, оскільки $\square + 9 = 18$

$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + 9 \end{array}$

$16 - 8 = \square$, оскільки $\square + 8 = 16$

$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + 8 \end{array}$

7 Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії.

Доданок	6		9		8
Доданок	7	8		7	4
Сума		14	18	15	

Зменшуване	17		13		16
Від'ємник	9	7		5	
Різниця		5	6	8	8

8 Розстав дужки так, щоб виконувався зазначений порядок дій.

2 1 3

$5 + 7 - 6 + 11$

3 1 4 2

$45 - 12 - 8 + 5 + 6$

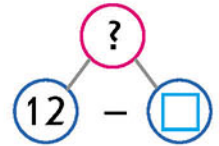
➤➤ ДОСЛІДЖУЄМО ЗАДАЧІ, У ЯКИХ БРАКУЄ ЧИСЛОВИХ ДАНИХ

1

Прочитай задачу. Що треба знати, щоб відповісти на її запитання? Доповни умову та схему аналізу задачі. Які інші числа можна дібрати до умови задачі? Яких чисел не повинно в ній бути?

➤ Чергові — Оля і Сашко — полили 12 рослин. Оля полила рослин, решту — Сашко. Скільки рослин полив хлопчик?

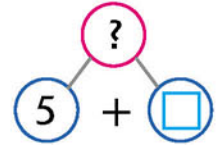

2

Розв'яжи задачу усно, скориставшись додатковою умовою. Доповни схему аналізу.

➤ У зоокуточку класу живуть 5 папуг і морські свинки. Скільки тварин у зоокуточку?

Додаткова умова: морських свинок на 3 більше, ніж папуг.

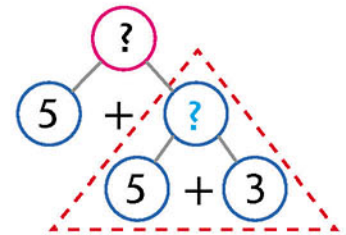
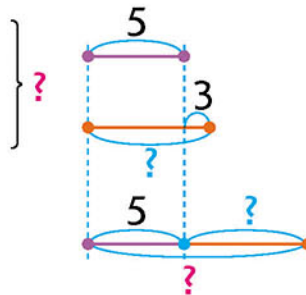
Задача, яка розв'язується однією дією, — проста задача.

Софійка ввела додаткову умову в текст задачі та спробувала розв'язати одержану задачу. Поясни записи дівчинки.

Задача

П. — 5 шт.

М. св. — ?, на 3 шт. більше

➤ Проста задача

- 3 У якому порядку виконують дії у виразах, що містять дужки? Закінчи обчислення за схемами.

$55 - (8 + 4) = \dots$	$(11 - 6) + (6 + 8) = \dots$
1) $8 + 4 = \dots$	1) $11 - 6 = \dots$
2) $55 - \dots = \dots$	2) $6 + 8 = \dots$
	3) $\dots + \dots = \dots$

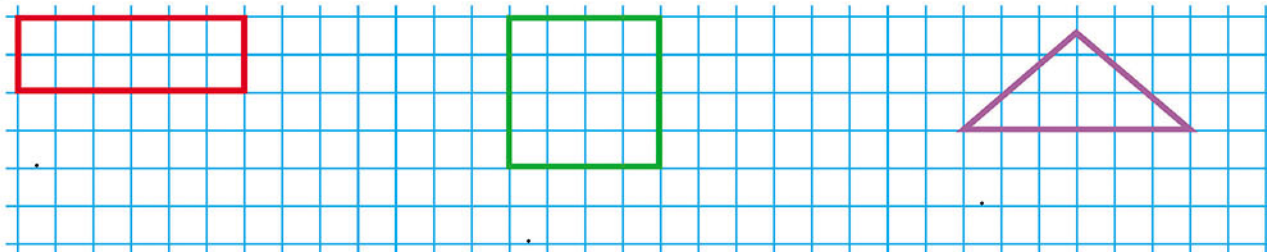
- 4 Чим цікаві подані вирази? Знайди значення виразів і спробуй їх запам'ятати.

$8 + 8$	$9 + 9$	$16 - 8$	$18 - 9$
$7 + 7$	$6 + 6$	$14 - 7$	$12 - 6$

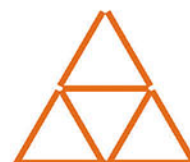
- 5 Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії.

Доданок	5		6		8		9		3		4	8		9
Доданок	9	4		8	4	5	9	4		7	9		5	6
Сума		14	12	17		11		12	11	16		13	14	

- 6 Знайди периметр многокутників. Що цікаве можна помітити?

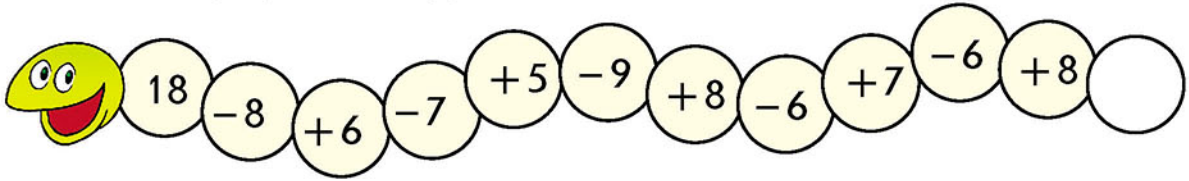
- 7 Склади із 7 паличок три трикутники; з 9 паличок склади чотири маленькі трикутники. Розглянь, як останнє завдання виконала Маринка.

»» ДОСЛІДЖУЄМО ДВІ ПОСЛІДОВНІ ЗАДАЧІ

1

Виконай арифметичні дії.

2

Доповни умову задачі так, щоб можна було відповісти на запитання задачі.

- У Юрчика було горіхів. 9 горіхів він дав білочці. Скільки горіхів залишилось у хлопчика?

Катруся виконала це завдання так:

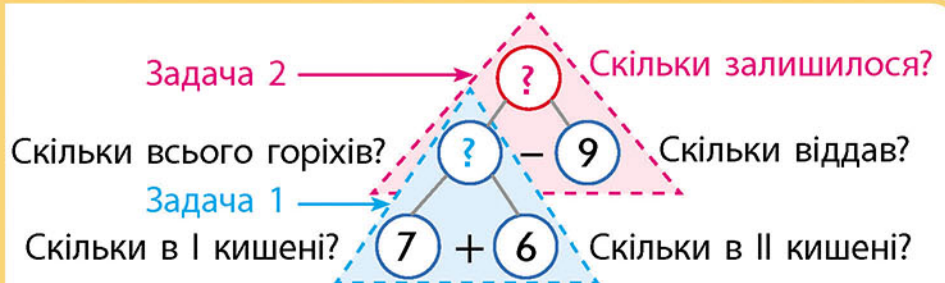

1) У Юрчика в одній кишені було 7 горіхів, а в другій — 6. Скільки всього горіхів було у хлопчика?

2) У Юрчика було горіхів. 9 горіхів він дав білочці. Скільки горіхів залишилось у хлопчика?

На запитання якої Катрусиної задачі можна відповісти відразу, однією дією? Як ця задача пов'язана з іншою задачею? Потім Катруся поєднала дві свої задачі в одну. Доповни умову та запитання цієї задачі. Прокоментуй її розв'язання за схемою аналізу.

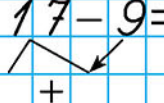
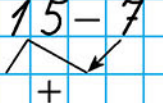
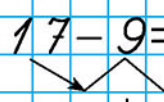
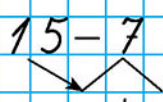
- У Юрчика в одній кишені було горіхів, а в другій — . Він дав білочці горіхів. Скільки ... ?

Існують задачі, які складаються з двох простих задач.

- **Віднімання:**
- **частинами**
- **на підставі взаємозв'язку дій додавання і віднімання**

3 Знайди значення різниць різними способами.

$17 - 9 = (. + 9) - 9 = .$ 	$15 - 7$
$17 - 9 = 17 - (7 + .) = .$ 	$15 - 7$

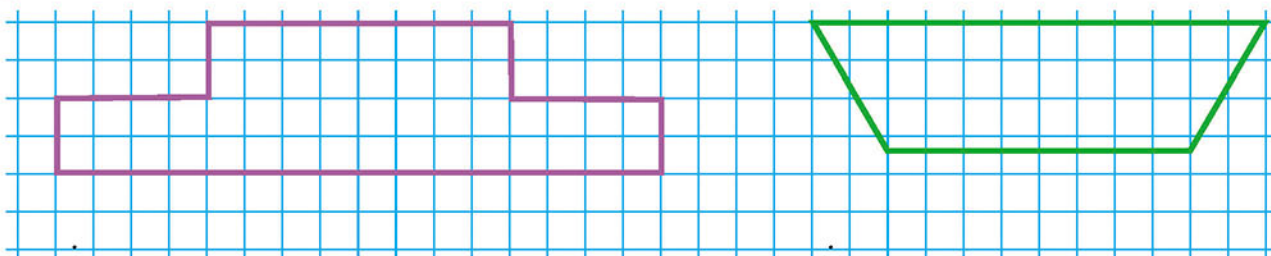
4 Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії.

Зменшуване	12		14		16		18		15	45		67	12		13
Від'ємник	6	8		7		5		8	7		4	60		6	4
Різниця		7	7	5	9	7	9	8		33	7		4	5	

5 Зазнач у кружках порядок виконання дій. Обчисли за схемами, прокоментуй свої дії.

$45 + (12 - 9) = . .$ 1) $12 - 9 = .$ 2) $45 + . = . .$	$(7 + 5) + (11 - 4) = . .$ 1) $7 + 5 = . .$ 2) $11 - 4 = .$ 3) $. . + . = . .$
---	---

6 Знайди периметр кожного многокутника.

ЗМІСТ

Передмова	1
Повторюємо нумерацію чисел першої сотні	2
Порівнюємо числа	4
Додаємо і віднімаємо числа на основі нумерації	6
Повторюємо арифметичні дії додавання та віднімання	8
Досліджуємо задачі	10
Досліджуємо задачі	12
Аналізуємо задачу	14
Досліджуємо задачі	16
Досліджуємо математичні вирази, рівності й нерівності	18
Повторюємо геометричні фігури; величини	20
Додаємо і віднімаємо числа в межах 100	22
Додаємо і віднімаємо двоцифрові числа порозрядно	24
Додаємо і віднімаємо числа порозрядно	26
Додаємо і віднімаємо двоцифрові числа частинами	28
Додаємо і віднімаємо двоцифрові числа різними способами	30
Додаємо і віднімаємо числа різними способами	32
Вивчаємо одиниці часу: доба, тиждень, місяць, рік	34
Знайомимося з математичними виразами, що містять дужки	36
Визначаємо порядок виконання дій у виразах	38
Складаємо задачі	40
Додаємо і віднімаємо числа частинами	42
Знайомимося із задачами на знаходження суми трьох доданків	44
Знайомимося із задачами на знаходження третього числа за сумою двох чисел	46
Додаємо суму до числа	48
Використовуємо переставний закон додавання	50
Розв'язуємо задачі із зайвими числовими даними	52
Досліджуємо таблиці додавання чисел у межах 20	54
Віднімаємо числа на основі взаємозв'язку додавання і віднімання	56
Дізнаємося про периметр многокутника	58
Досліджуємо задачі, у яких бракує числових даних	60
Досліджуємо дві послідовні задачі	62

Працюю самостійно

1

A large rectangular box with a blue border and rounded corners, containing five horizontal lines for writing.

Домовтесь у класі, як будете оцінювати виконану роботу.

Намалюй позначки та напиши, що вони означають.

Three empty circles are arranged vertically on the left side. To the right of each circle is a horizontal line, providing space for drawing and labeling.

Повторюємо нумерацію чисел першої сотні

1. Заміни кожне число сумою розрядних доданків.

$74 = \dots + \dots$

$93 = \dots + \dots$

$45 = \dots$

$32 = \dots + \dots$

$16 = \dots + \dots$

$85 = \dots$

$14 = \dots + \dots$

$81 = \dots + \dots$

$15 = \dots$

2. Запиши склад числа 8. Доповни числа до 8.

8

5		2		4		6
	3		1		7	

$4 + \dots = 8$

$5 + \dots = 8$

$\dots + 2 = 8$

$1 + \dots = 8$

$7 + \dots = 8$

$\dots + 6 = 8$

$\dots + 0 = 8$

$3 + \dots = 8$

Порівнюємо числа

3. Порівняй числа.

$54 \bigcirc 45$

$36 \bigcirc 39$

$100 \bigcirc 86$

$9 \bigcirc 91$

$27 \bigcirc 7$

$29 \bigcirc 92$

4. Запиши склад чисел. Віднови істинні рівності.

10

4		5		1		6		9
	8		3		7		2	

7

5		2	6		1
	3			4	

$4 + \dots = 10$

$10 - 6 = \dots$

$5 + \dots = 7$

$7 - 6 = \dots$

$\dots + 8 = 10$

$10 - 2 = \dots$

$\dots + 3 = 7$

$7 - 4 = \dots$

$5 + \dots = 10$

$10 - 9 = \dots$

$2 + \dots = 7$

$7 - 3 = \dots$

$\dots + 3 = 10$

$10 - 7 = \dots$

$\dots + 1 = 7$

$7 - 5 = \dots$

Додаємо і віднімаємо числа на основі нумерації

5. Знайди значення виразів. Запиши результати.

$57 + 1$

$98 - 90$

$27 + 10$

$65 - 1$

$29 + 1$

$74 - 10$

$70 + 3$

$60 + 4$

$68 - 60$

$34 - 4$

$40 - 1$

$40 + 5$

6. Знайди значення виразів.

$63 - 60 + 7$

$60 + 20 + 2$

$67 + 1 - 40$

$90 - 60 + 9$

Повторюємо арифметичні дії додавання та віднімання

7. Знайди значення виразів.

$10 - 9$

$7 - 6$

$2 + 7$

$7 - 5$

$3 + 3$

$8 - 3$

$6 - 2$

$4 + 6$

$5 - 2$

$3 + 5$

$5 + 3$

$9 - 4$

$9 - 6$

$1 + 9$

$8 - 6$

$2 + 5$

$4 + 4$

$10 - 6$

$2 + 8$

$10 - 8$

$5 - 4$

$7 + 3$

$10 - 5$

$3 + 7$

$8 - 5$

$4 - 3$

$4 + 3$

$8 - 2$

8. Знайди невідомий компонент.

$8 + \dots = 10$

$\dots - 6 = 2$

$7 - \dots = 3$

$\dots + 7 = 10$

Досліджуємо задачі

9.

Розв'яжи задачу.

► У дівчинки було 6 зошитів у клітинку, а в лінійку — на 3 більше. Скільки зошитів у лінійку було в дівчинки?

Усно зміни умову задачі так, щоб вона розв'язувалася дією віднімання.

10.

Знайди значення виразів. Запиши результати.

$8 - 0$	$1 + 8 - 3$	$9 - 7 + 6$
$9 - 7$	$10 - 4 + 2$	$6 + 4 - 7$
$10 + 9$	$3 + 2 - 5$	$8 - 7 + 4$
$10 - 6$	$9 - 5 + 2$	$3 + 6 - 8$

Досліджуємо задачі

11.

Розв'яжи задачу. Склади і розв'яжи обернену задачу.

► У дівчинки було 6 зошитів. Скільки зошитів залишилося в дівчинки після того, як вона списала 4 зошити?

12.

Знайди значення виразів. Запиши результати.

$5 + 4$	$10 - 7$	$34 - 1$	$60 + 8$
$7 - 6$	$2 + 8$	$45 + 1$	$34 - 4$

13.

Порівняй числа. На скільки число більше? менше?

$9 \bigcirc 10$ на .

$5 \bigcirc 7$ на .

$23 \bigcirc 20$ на .

$75 \bigcirc 5$ на .

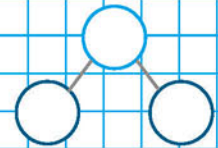
$6 \bigcirc 8$ на .

$7 \bigcirc 9$ на .

Аналізуємо задачі

14. Розв'яжи задачу. Склади і розв'яжи обернену задачу.
 ▶ У бабусі в кошику 10 яблук і 9 груш. Скільки всього фруктів у кошику в бабусі?

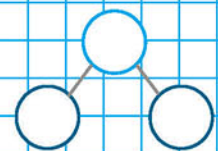
Задача

Розв'язання

Відповідь:

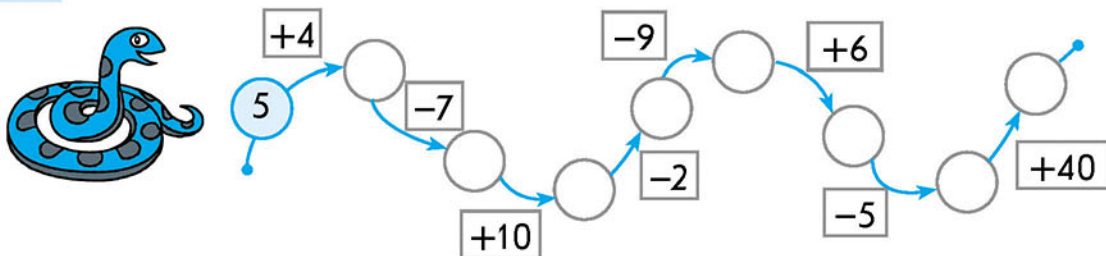
Обернена задача: 10, ?,

Розв'язання

Відповідь:

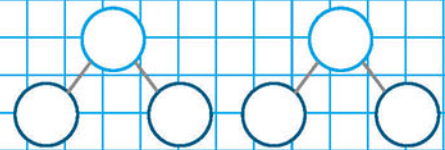
15. Виконай дії за стрілками.

Досліджуємо задачі

16. Чим цікава задача? Розбий її на дві задачі, розв'яжи їх.
- У вазі лежали 9 апельсинів і 7 яблук. Сашко взяв 5 апельсинів та 4 яблука. Скільки залишилося апельсинів у вазі? Скільки залишилося яблук?

Задача

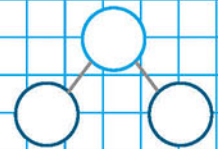

Розв'язання

Відповідь: .

17. Розв'яжи задачу.
- Тато купив 8 кг фруктів. Із них 6 кг абрикосів, а решта — яблука. Скільки кілограмів яблук купив тато?

Задача

Розв'язання

Відповідь: .

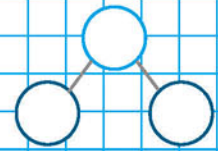
Склади і розв'яжи усно обернену задачу: , , .

Досліджуємо математичні вирази, рівності й нерівності

18. Розв'яжи задачу. Склади і розв'яжи обернену задачу.

► Бабуся налила в бідон 5 л молока, а в банку — 3 л. На скільки більше молока бабуся налила в бідон, ніж у банку?

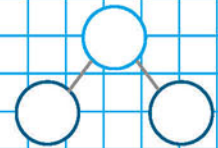
Задача

Розв'язання

Відповідь: .

Обернена задача: 5, ?,

Розв'язання

Відповідь: .

19. Знайди значення виразів.

$15 - 5 - 8$

$30 + 5 - 1$

$7 - 6$

$7 + 3 - 9$

$40 + 9 - 1$

$2 + 10$

Повторюємо геометричні фігури; величини

20. Розв'яжи задачу. Усно склади обернену задачу.

► У Наталки всього 10 зошитів. Із них 7 у клітинку, решта — в лінійку. Скільки в Наталки зошитів у лінійку?

21. Порівняй вирази.

$8 + 2 \bigcirc 30 - 20$	$5 + 5 \bigcirc 70 - 50$
$63 - 60 \bigcirc 7 - 4$	$79 + 1 \bigcirc 50 + 30$

22. Обчисли значення виразів.

$$70 - 60 + 30 - 40 + 50 + 20 - 50$$

$$40 + 40 - 70 + 60 - 20 - 30 - 20$$

$$10 + 60 - 30 + 50 - 60 + 50 - 80$$

23. Подай величини в зазначених одиницях вимірювання.

$7 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

$8 \text{ м} = \square \square \text{ дм}$

$20 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$30 \text{ дм} = \square \text{ м}$

$40 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$1 \text{ м} = \square \square \square \text{ см}$

24. Порівняй іменовані числа.

$7 \text{ см} \bigcirc 7 \text{ дм}$

$3 \text{ дм} \bigcirc 40 \text{ см}$

$5 \text{ дм} \bigcirc 40 \text{ см}$

$8 \text{ дм} \bigcirc 80 \text{ см}$

$60 \text{ см} \bigcirc 9 \text{ см}$

$80 \text{ см} \bigcirc 6 \text{ дм}$

25. Виконай додавання і віднімання іменованих чисел.

$6 \text{ дм} + 2 \text{ дм} = \dots \text{ дм}$

$5 \text{ дм} + 10 \text{ см} = \dots$

$8 \text{ дм} - 5 \text{ дм} = \dots \text{ дм}$

$70 \text{ см} - 3 \text{ дм} = \dots$

Додаємо і віднімаємо числа в межах 100

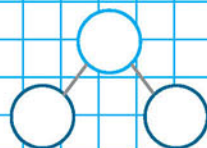
26. Знайди значення виразів, користуючись підказками.

$73 + 5$	$82 + 4$	$53 + 5$
$23 + 50$	$31 + 60$	$26 + 40$
$36 - 3$	$94 - 50$	$77 - 3$
$76 - 30$	$78 - 6$	$91 - 60$
$62 + 7$	$92 + 7$	$36 + 3$
$12 + 70$	$73 + 20$	$67 - 6$

27. Розв'яжи задачу.

► У жука 6 кінцівок, а в павука на 2 кінцівки більше. Скільки кінцівок у павука?

Задача

Розв'язання

Відповідь:

Склади та розв'яжи обернену задачу: $6, ?, \square$.

28.

Встав такі цифри, щоб утворилися істинні рівності.

$70 + \dots = 76$

$5 \dots + 1 = 57$

$61 - \dots = 60$

$92 - \dots = 2$

$8 \dots + 6 = 86$

$4 \dots + 8 = 48$

Додаємо і віднімаємо двоцифрові числа порозрядно

29. Знайди значення виразів.

$23 + 6$

$40 - 1$

$28 + 0$

$77 - 5$

$36 + 20$

$49 + 1$

30. Знайди значення виразів, коментуючи кожний крок.

$$\begin{array}{r} 54 + 25 = \dots + \dots = \dots \\ \begin{array}{r} \diagup \quad \diagdown \\ + \quad \quad + \\ \hline \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 78 - 34 = \dots + \dots = \dots \\ \begin{array}{r} \diagup \quad \diagdown \\ + \quad \quad + \\ \hline \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 76 - 44 = \dots + \dots = \dots \\ \begin{array}{r} \diagup \quad \diagdown \\ + \quad \quad + \\ \hline \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 27 + 12 = \dots + \dots = \dots \\ \begin{array}{r} \diagup \quad \diagdown \\ + \quad \quad + \\ \hline \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 43 + 26 = \dots + \dots = \dots \\ \begin{array}{r} \diagup \quad \diagdown \\ + \quad \quad + \\ \hline \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 98 - 77 = \dots + \dots = \dots \\ \begin{array}{r} \diagup \quad \diagdown \\ + \quad \quad + \\ \hline \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 64 - 43 = \dots + \dots = \dots \\ \begin{array}{r} \diagup \quad \diagdown \\ + \quad \quad + \\ \hline \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 + 62 = \dots + \dots = \dots \\ \begin{array}{r} \diagup \quad \diagdown \\ + \quad \quad + \\ \hline \end{array} \end{array}$$

31. Розв'яжи задачу. Склади і розв'яжи хоча б одну обернену задачу.

► На піску відпочивало 15 птахів, з них 4 сороки, решта голуби. Скільки голубів відпочивало на піску?

32. Встав пропущені цифри, щоб одержати істинні рівності.

$3 \dots - \dots = 34$

$\dots 7 + 50 = \dots 7$

$99 - 7 \dots = \dots 9$

$\dots 4 + 20 = 8 \dots$

$\dots 6 - \dots = 42$

$\dots 6 + 4 = \dots 9$

Додаємо і віднімаємо двоцифрові числа порозрядно

33. Знайди значення виразів, користуючись схемами.

$36 + 23 = \dots + \dots = \dots$	$84 + 12 = \dots$	$97 - 24 = \dots$
$67 - 34 = \dots + \dots = \dots$	$96 - 74 = \dots$	$16 + 12 = \dots$
$24 + 45 = \dots + \dots = \dots$	$53 + 26 = \dots$	$87 - 64 = \dots$
$78 - 52 = \dots + \dots = \dots$	$74 - 53 = \dots$	$22 + 17 = \dots$
$52 + 36 = \dots + \dots = \dots$	$35 + 24 = \dots$	$19 - 14 = \dots$
$49 - 16 = \dots + \dots = \dots$	$68 - 47 = \dots$	$12 + 17 = \dots$

34. Розв'яжи задачу. Склади і розв'яжи хоч б одну обернену задачу.

► У котика Кузі 10 іграшок. Скільки іграшок залишилося в котика Кузі, після того як він загубив 4 м'ячики?

35. Встав пропущені числа або знаки арифметичних дій, щоб одержати істинні рівності.

$34 + \dots = 38$	$\dots + 3 = 74$	$43 \bigcirc 5 = 48$
$88 - \dots = 82$	$\dots - 7 = 52$	$68 \bigcirc 6 = 62$

36. Порівняй величини.

7 см ○ 7 дм

3 дм ○ 40 см

5 дм ○ 40 см

8 дм ○ 80 см

60 см ○ 9 см

80 см ○ 6 дм

Додаємо і віднімаємо двоцифрові числа частинами

- 37.** Знайди значення виразів способом порозрядного додавання і віднімання.

$56 - 23$	$77 - 33$	$88 - 67$
$34 + 53$	$53 + 35$	$47 + 12$

- 38.** Обчисли за схемами.

$98 - 53 = \dots - 3 = \dots$	$97 - 63 = \dots - \dots = \dots$
$26 + 13 = \dots + \dots = \dots$	$33 + 32 = \dots + \dots = \dots$
$58 - 13 = \dots - \dots = \dots$	$84 - 11 = \dots - \dots = \dots$

Додаємо і віднімаємо двоцифрові числа різними способами

- 39.** Знайди значення виразів двома способами.

$54 + 25 = \dots + \dots = \dots$	$47 - 23 = \dots + \dots = \dots$
$54 + 25 = \dots + \dots = \dots$	$47 - 23 = \dots - \dots = \dots$

- 40.** Розв'яжи задачу. Усно склади обернену задачу.

► У бочці було 26 л води. Після того як з бочки взяли воду для поливу дерев, у ній залишилося 3 л води. Скільки літрів води взяли з бочки для поливу дерев?

Додаємо і віднімаємо числа різними способами

41. Обчисли зручним для тебе способом.

$97 - 55$	$85 - 63$	$48 - 37$
$25 + 44$	$61 + 27$	$26 + 13$
$47 - 27$	$79 - 19$	$34 - 24$
$17 + 12$	$66 + 23$	$53 + 22$
$87 - 74$	$45 - 22$	$38 - 15$
$43 + 36$	$12 + 13$	$16 + 11$

42. Розв'яжи задачу. Усно склади обернену задачу.

▶ Вітя зробив 15 прапорців, а Сашко на 4 менше. Скільки прапорців зробив Сашко?

Вивчаємо одиниці часу: доба, тиждень, місяць, рік

43. Розв'яжи задачу. Склади та розв'яжи обернені задачі.

▶ Який час відведено на будівництво школи, якщо від початку будівництва минуло 10 місяців, а залишилося ще 4 місяці?

44. Знайди значення виразів. Запиши результати.

$46 - 25$	$97 - 33$	$48 - 24$
$31 + 63$	$12 + 57$	$62 + 16$
$48 - 26$	$86 - 12$	$34 - 34$
$45 + 12$	$44 + 22$	$82 + 14$
$58 - 34$	$35 - 13$	$78 - 77$
$71 + 14$	$26 + 23$	$55 + 43$

Знайомимося з математичними виразами, що містять дужки

45. Обчисли вирази у стовпчику зліва. Зроби припущення щодо значень відповідних виразів у стовпчику справа.

$6+4+8=$	$+$	$=$	$6+4+8=(6+4)+8=$
$5+5+6=$	$+$	$=$	$5+5+6=(5+5)+6=$
$3+1+9=$	$+$	$=$	$3+1+9=3+(1+9)=$
$8+4+6=$	$+$	$=$	$8+4+6=8+(4+6)=$

46. Покажи за допомогою дужок, які два доданки зручно замінити значенням суми. Знайди значення виразів.

$20+40+7$
$50+6+3$
$60+30+4$

Визначаємо порядок виконання дій у виразах

47. Розстав дужки відповідно до зазначеного порядку дій.

$4+8-6$	$8-6+1$	$9-6+3+17$	$a+b+c$
$9-4-3$	$3+7-4$	$17-5+30-20$	$a+b+c$

48. Зазнач порядок виконання дій, знайди значення виразів.

$43+(27-16)=43+$	$=$	$(9-3)+2=$	$=$
$(45+22)-36=$	$=$	$8-(5+2)=$	$=$
$78-(34+23)=$	$=$	$2+(10-6)=$	$=$

Складаємо задачі

- 49.** Розв'яжи задачу. Склади та розв'яжи обернену задачу.
 ► В Андрія було 10 гривень. Скільки грошей залишилося в нього після того, як він купив морозиво за 6 гривень?

- 50.** Постав дужки так, щоб виконувався зазначений порядок дій.

$$a + b - c \quad a - b - c \quad a - b + c - n \quad a - b - c + k$$

- 51.** Зазнач у кружках порядок дій і обчисли значення виразів за схемами.

$72 + (58 - 46) = .$	$= .$	$(6 - 2) + 4 = .$	$= .$
$(33 + 12) - 22 = .$	$= .$	$9 - (6 + 3) = .$	$= .$
$96 - (56 + 30) = .$	$= .$	$4 + (10 - 5) = .$	$= .$
$67 - (84 - 63) = .$	$= .$	$(2 + 7) - 8 = .$	$= .$

- 52.** Встав такі знаки арифметичних дій, щоб утворилися істинні рівності.

$$72 \bigcirc 23 \bigcirc 74 = 21 \quad 77 \bigcirc 36 \bigcirc 42 = 83$$

$$86 \bigcirc 44 \bigcirc 30 = 12 \quad 49 \bigcirc 26 \bigcirc 12 = 11$$

$$25 \bigcirc 34 \bigcirc 40 = 99 \quad 97 \bigcirc 56 \bigcirc 23 = 64$$

$$87 \bigcirc 65 \bigcirc 12 = 10 \quad 23 \bigcirc 61 \bigcirc 12 = 96$$

- 53.** Накресли відрізок CM завдовжки 1 дм 5 см.

Додаємо і віднімаємо числа частинами

54.

Обчисли частинами, зіставляючи способи розв'язування без переходу та з переходом через десяток.

$$5 + 5 = 5 + \square + \square = \square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$10 - 3 = 10 - \square - \square = \square - \square = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$6 + 5 = \overset{10}{\boxed{6 + \square}} + \square = 10 + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$11 - 3 = \overset{10}{\boxed{11 - \square}} - \square = 10 - \square = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$10 - 2 = 10 - \square - \square = \square - \square = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$12 - 3 = \overset{10}{\boxed{12 - \square}} - \square = 10 - \square = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$11 - 2 = \overset{10}{\boxed{11 - \square}} - \square = 10 - \square = \square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$6 + 4 = 6 + \square + \square = \square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$7 + 3 = 7 + \square + \square = \square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$7 + 4 = \overset{10}{\boxed{7 + \square}} + \square = 10 + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$8 + 3 = \overset{10}{\boxed{8 + \square}} + \square = 10 + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

$$8 + 4 = \overset{10}{\boxed{8 + \square}} + \square = 10 + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \square + \square \end{array}$$

55.

Зазнач порядок дій та обчисли значення виразів.

$34 + (69 - 47) =$	$=$	$(5 - 3) + 7 =$	$=$
$(53 + 16) - 28 =$	$=$	$9 - (4 + 4) =$	$=$
$77 - (33 + 24) =$	$=$	$2 + (10 - 6) =$	$=$

Потренуйся в обчисленнях

- 56.** Обчисли значення виразів. Зазнач час, який витрачено тобою на обчислення.

___ хв

$41 + 37 =$	$16 + 12 =$	$18 + 11 =$
$69 - 25 =$	$56 - 33 =$	$28 - 14 =$
$43 + 24 =$	$65 + 21 =$	$35 + 23 =$

- 57.** Обчисли значення зашифрованих виразів, якщо знак \circ позначає арифметичну дію додавання, а знак \triangle — дію віднімання. Зазнач час, витрачений тобою на обчислення.

___ хв

$58 \triangle 35 =$	$87 \triangle 65 =$	$45 \triangle 24 =$
$34 \circ 23 =$	$62 \circ 26 =$	$22 \circ 17 =$
$46 \triangle 24 =$	$72 \triangle 12 =$	$54 \triangle 34 =$
$15 \circ 13 =$	$64 \circ 25 =$	$22 \circ 22 =$
$88 \triangle 72 =$	$45 \triangle 23 =$	$48 \triangle 17 =$

- 58.** Встав пропущені цифри, щоб одержати істинні рівності.

$7. + 14 = 85$	$.9 - 65 = 24$	$.4 + 4. = 56$
$8. - 43 = 45$	$78 - 4. = 22$	$8. - .2 = 14$

- 59.** Встав пропущені знаки арифметичних дій, щоб одержати істинні рівності.

$47 \circ 25 \circ 34 = 56$	$98 \circ 46 \circ 52 = 0$	$6 \circ 4 \circ 2 = 12$
$36 \circ 12 \circ 40 = 8$	$23 \circ 34 \circ 46 = 11$	$6 \circ 4 \circ 2 = 4$
$65 \circ 34 \circ 50 = 81$	$42 \circ 25 \circ 12 = 79$	$6 \circ 4 \circ 2 = 0$

Знайомимося із задачами на знаходження суми трьох доданків

60. Сашко купив шоколадку за 7 гривень, булочку за 3 гривні та пакет соку за 10 гривень. Скільки всього грошей витратив Сашко на покупку?

61. Обчисли за схемами.

$$9 + 2 = \overset{10}{\boxed{9 + \square}} + \square = 10 + \square = \square\square$$

$$9 + 3 = \overset{10}{\boxed{9 + \square}} + \square = 10 + \square = \square\square$$

$$11 - 3 = \overset{10}{\boxed{11 - \square}} - \square = 10 - \square = \square$$

$$11 - 5 = \overset{10}{\boxed{11 - \square}} - \square = 10 - \square = \square$$

$$8 + 3 = \overset{10}{\boxed{8 + \square}} + \square = 10 + \square = \square\square$$

$$8 + 4 = \overset{10}{\boxed{8 + \square}} + \square = 10 + \square = \square\square$$

Знайомимося із задачами на знаходження числа за сумою двох чисел

62. Розв'яжи задачу 1. Зістав задачі 1 і 2. Що змінилося? Як це вплине на розв'язання задачі 2?

➤ 1) На годівницю прилетіли 6 горобців і 4 синички, а голубів — стільки, скільки горобців і синичок разом. Скільки голубів прилетіло на годівницю?

➤ 2) На годівницю прилетіли 6 горобців, 4 синички та 10 голубів. Скільки всього пташок прилетіло?

63. Обчисли за схемами.

$$11 - 2 = \overset{10}{\boxed{11 - \square}} - \square = 10 - \square = \square$$

$$11 - 4 = \overset{10}{\boxed{11 - \square}} - \square = 10 - \square = \square$$

**Додаємо суми до числа.
Віднімаємо суми від числа**

64.

Зістав розв'язання задач. Що цікаве можна помітити?

➤ 1) В Іринки 4 цукерки, в Сашка — 6, а в Оленки — стільки, скільки в Іринки та Сашка разом. Скільки цукерок в Оленки?

➤ 2) В Іринки 4 цукерки, в Сашка — 6. Скільки цукерок в Іринки та Сашка разом?

65.

Обчисли частинами, використовуючи правила додавання суми до числа або віднімання суми від числа.

$15 - 8 = (15 - \dots) - \dots = \dots - \dots = \dots$
 $8 + 5 = (8 + \dots) + \dots = \dots + \dots = \dots$

$6 + 5$	$16 - 8$
$6 + 6$	$8 + 7$
$13 - 4$	$13 - 9$
$13 - 7$	$9 + 6$

Використовуємо переставний закон додавання

66.

Постав запитання до умови та розв'яжи задачу.

➤ Дівчатка Оленка, Марічка й Ганнуся склали слова з літер, які входять до складу слова «стоніжка». Оленка склала 10 слів, Марічка — 4, а Ганнуся — стільки, скільки Оленка й Марічка разом.

67.

Обчисли значення виразів за схемами.

$9 + 6 = (9 + \dots) + \dots = \dots + \dots = \dots$
 $16 - 8 = (16 - \dots) - \dots = \dots - \dots = \dots$

$7 + 7$	$9 + 9$
$15 - 9$	$17 - 8$
$8 + 6$	$6 + 7$
$12 - 7$	$14 - 9$

Розв'язуємо задачі із зайвими числовими даними

68. Вибери варіант і знайди значення виразів.

I варіант

II варіант

$12 - 4 =$
 $9 + 9 =$
 $13 - 7 =$
 $8 + 8 =$
 $5 + 7 =$

$8 + 5 =$
 $12 - 6 =$
 $7 + 6 =$
 $11 - 3 =$
 $4 + 9 =$

69.

- 1) Матуся купила на базарі 5 кг картоплі, 3 кг капусти і 2 кг яблук. Скільки кілограмів овочів купила матуся?
- 2) Протягом місяця Юрко прочитав 12 казок і 7 оповідань. На скільки більше казок, ніж оповідань, прочитав хлопчик?

70. Зазнач порядок виконання дій у виразах.

$12 + (34 - 23) - 4$ $(4 + 8) - (12 - 6)$
 $8 + (6 - 4) + 7$ $(11 - 7) + 8 - (6 + 3)$

Досліджуємо таблиці додавання чисел у межах 20

71. Вибери варіант і виконай обчислення за схемами.

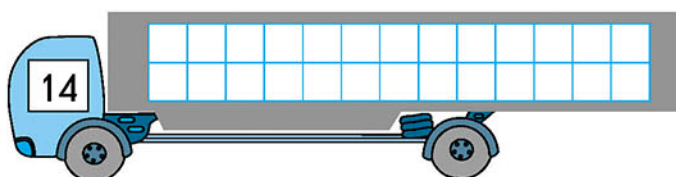
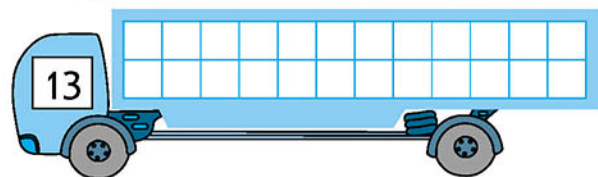
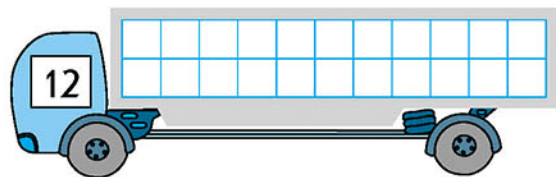
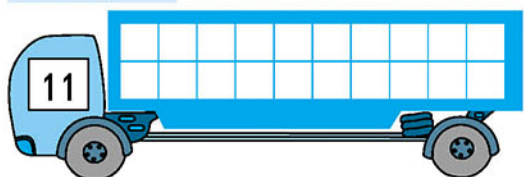
I варіант

II варіант

$8+7=\square\square$ 	$7+4=\square\square$
$14-9=\square$ 	$11-4=\square$
$9+6=\square\square$ 	$8+6=\square\square$
$12-7=\square$ 	$7+7=\square\square$

$6+6=\square\square$ 	$7+6=\square\square$
$7+5=\square\square$ 	$15-7=\square$
$13-4=\square$ 	$9+9=\square\square$
$15-8=\square$ 	$18-9=\square$

72. Запиши склад чисел.

73. Заміни числа сумою.

$12 = \dots + 3$	$14 = \dots + 5$	$11 = \dots + 6$	$15 = \dots + 8$
$14 = \dots + 9$	$11 = \dots + 4$	$14 = \dots + 8$	$12 = \dots + 6$
$11 = \dots + 8$	$15 = \dots + 9$	$11 = \dots + 9$	$11 = \dots + 7$

**Віднімаємо числа на основі
взаємозв'язку додавання і віднімання**

74. З кожної рівності на додавання склади дві рівності на віднімання.

$9 + 7 =$	$8 + 5 =$	$7 + 6 =$	$6 + 5 =$
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
.	.	.	.
.	.	.	.

75. Знайди значення різниць за схемами.

$14 - 6 =$	$14 - 7 =$	$12 - 9 =$	$16 - 8 =$
$17 - 8 =$	$13 - 5 =$	$14 - 5 =$	$13 - 7 =$
$15 - 6 =$	$15 - 7 =$	$13 - 6 =$	$14 - 9 =$
$12 - 5 =$	$11 - 8 =$	$11 - 2 =$	$11 - 5 =$
$11 - 6 =$	$18 - 9 =$	$12 - 7 =$	$16 - 7 =$

76. Знайди значення різниць за схемами.

$9 - 8 = \square$, оскільки $\square + 8 = 9$

$9 - 7 = \square$, оскільки $\square + 7 = 9$

$12 - 8 = \square$, оскільки $\square + 8 = 12$

$13 - 7 = \square$, оскільки $\square + 7 = 13$

Дізнаємося про периметр многокутника

- 77.** ➤ Одна сторона трикутника дорівнює 5 см, друга — 7 см, третя — 8 см. Знайди периметр трикутника.

- 78.** Знайди невідомий компонент.

$\dots + 13 = 44$	$67 - \dots = 42$	$\dots - 34 = 23$
-------------------	-------------------	-------------------

- 79.** Знайди значення виразів за схемами.

$$13 - 5 = \square, \text{ оскільки } \square + 5 = 13$$

$$14 - 9 = \square, \text{ оскільки } \square + 9 = 14$$

$$16 - 9 = \square, \text{ оскільки } \square + 9 = 16$$

$$13 - 6 = \square, \text{ оскільки } \square + 6 = 13$$

Досліджуємо задачі, у яких бракує числових даних

- 80.** Добери числове дане та розв'яжи задачу.
 ➤ На першій полиці 12 книжок, а на другій — менше. Скільки книжок на другій полиці?

- 81.** Знайди значення різниць за схемами.

$$12 - 4 = \square, \text{ оскільки } \square + 4 = 12$$

$$15 - 6 = \square, \text{ оскільки } \square + 6 = 15$$

$$14 - 6 = \square, \text{ оскільки } \square + 6 = 14$$

$$12 - 7 = \square, \text{ оскільки } \square + 7 = 12$$

$$15 - 8 = \square, \text{ оскільки } \square + 8 = 15$$

$$11 - 8 = \square, \text{ оскільки } \square + 8 = 11$$

Досліджуємо дві послідовні задачі

82.

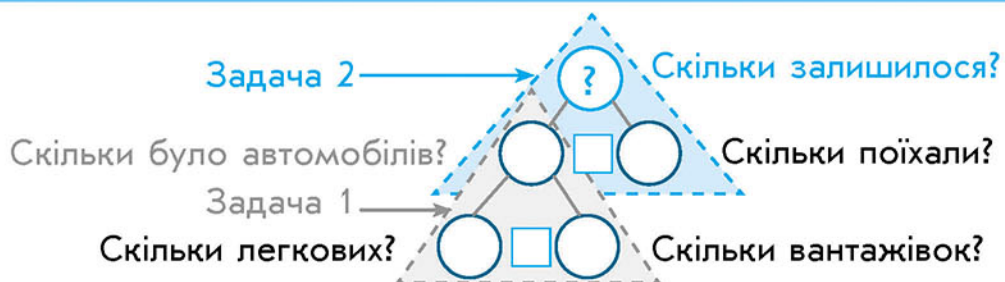
Розв'яжи дві послідовні задачі.

➤ 1) У гаражі 7 легкових автомобілів і 5 вантажівок. Скільки всього автомобілів у гаражі?

➤ 2) У гаражі \square автомобілів. 9 автомобілів поїхали. Скільки автомобілів залишилось у гаражі?

Поєднай подані задачі в одну. Спробуй відповісти на її запитання за схемою аналізу. Доповни схему аналізу.

83.

Знайди значення різниць за схемами:

$12 - 3 = \square$, оскільки $\square + 3 = 12$

$\square + 3$

$15 - 7 = \square$, оскільки $\square + 7 = 15$

$\square + \square$

$11 - 3 = \dots$, оскільки

$\square + \dots$

$14 - 8 = \dots$

$\square + \dots$

$17 - 9 = \dots$

$\square + \dots$

- регулярні методичні вебіари від авторів підручників та провідних фахівців за актуальними темами для кожного класу
- можливість поставити питання авторам та отримати відповідь у режимі онлайн
- можливість переглянути запис кожної тематичної зустрічі у зручний час
- сертифікат кожному зареєстрованому учаснику

Чекаємо на вас на сайті interactive.ranok.com.ua

Навчальне видання
СКВОРЦОВА Світлана Олексіївна
ОНОПРИЄНКО Оксана Володимирівна

Т817057У. Підписано до друку 10.05.2019.
Формат 84х108/16. Папір офсетний.
Гарнітура Рублена. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 9,24.

МАТЕМАТИКА. 2 КЛАС.
Навчальний зошит
У 4 частинах
Частина 1

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Кібальчича, 27, к. 135, Харків, 61071.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5215 від 22.09.2016.
Для листів: вул. Космічна, 21а, Харків, 61145.

Редактор **Ю. М. Миронова**
Технічний редактор **С. В. Яшиш**
Художник **Д. В. Ширяєв**

E-mail: office@ranok.com.ua
Тел. (057) 719-48-65,
тел./факс (057) 719-58-67.

Регіональні представництва
видавництва «Ранок»:

Київ – тел. (044) 229-84-01,
e-mail: office.kyiv@ranok.com.ua,
Львів – тел. (067) 269-00-61,
e-mail: office.lviv@ranok.com.ua.

З питань придбання продукції
видавництва «Ранок» звертатися за тел.:
у Харкові – (057) 727-70-80;
Києві – (044) 360-56-37, 377-73-23;
Вінниці – (067) 506-65-95;
Дніпрі – (056) 785-01-74, 789-06-24;

Житомирі – (067) 122-63-60;
Львові – (032) 244-14-36;
Миколаєві та Одесі – (067) 551-10-79;
Черкасах – (0472) 51-22-51;
Чернігові – (0462) 93-14-30.
E-mail: commerce@ranok.com.ua.

«Книга поштою»: вул. Котельниківська, 5, Харків, 61051.
Тел. (057) 727-70-90, (067) 546-53-73.
E-mail: pochta@ranok.com.ua

www.ranok.com.ua

Папір, на якому надрукована ця книга,

безпечний для здоров'я
та повністю
переробляється

з оптимальною білизною,
рекомендованою
офтальмологами

вибілювався
без застосування
хлору

Разом дбаємо про екологію та здоров'я

**ВИДАВНИЦТВО
РАНОК**

Автори видання
С. О. Скворцова та **О. В. Онопрієнко** — члени робочої групи з розроблення Державного стандарту початкової освіти Нової української школи; співавтори Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко; автори підручника — переможця конкурсного відбору проектів підручників для 2 класу 2019 року

Навчальний матеріал посібника зорієнтований:

- на засвоєння початкових математичних знань
- формування розумових і практичних умінь та навичок
- безперервне повторення та закріплення вивченого матеріалу
- формування досвіду самостійної роботи
- рефлексію навчальної діяльності

Навчально-методичний комплекс із математики для 2 класу:

- **навчальний зошит у 4 частинах**
- математичні матеріали для організації навчальних досліджень (кейси «Міні», «Стандарт», «Преміум»)
- моніторинг навчальних досягнень
- завдання для формувального оцінювання
- розробки уроків

Інтернет-підтримка на сайті interactive.ranok.com.ua:

- роздавальні матеріали
- презентації до уроків

Долучайтеся до обговорення в групі:
Математика «Ранок». Пілот

Посібник успішно пройшов апробацію в пілотних школах України

ISBN 978-617-09-5440-4

9 786170 954404

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА
УСІ КНИГИ ТУТ!

- ranok.com.ua
- e-ranok.com.ua
- pochta@ranok.com.ua
- (057) 727-70-90